

MÁTÉSZALKA VÁROS
Önkormányzat
Polgármesterétől
Mátészalka, Hősök tere 9.
tel.: 44/501-358; fax.: 501-360
e-mail: polgarmester@mateszalka.hu

Száma:28-1/2026.

ELŐTERJESZTÉS
- a képviselő testülethez -
Mátészalka Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának módosításáról

Tisztelt Képviselő-testület!

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) korm. rendelet 45. § (6) bekezdés szerinti átmeneti rendelkezése, valamint ugyanezen rendelet 7. §-a alapján az önkormányzat az Integrált Településfejlesztési Stratégiát (ITS) legalább négyévente áttekinti, ellenőrzi, és dönt arról, hogy

- a) továbbra is változatlan tartalommal alkalmazza,
- b) módosítja, vagy
- c) újat készít.

A jogszabályi kötelezettségének eleget téve a Képviselő-testület a 42/2025. (IV.10.) számú határozatával a 2021-ben elfogadott Stratégia felülvizsgálatát határozta el, melynek végrehajtásával a MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda Kft-t bízta meg. A felülvizsgálat eredményeként az ITS módosítása vált szükségessé az alábbi okok miatt:

- Az előző ITS kidolgozása óta lezajlott a **2022. évi népszámlálás** és elérhetővé váltak az aktuális társadalmi, gazdasági statisztikai adatok, ezen belül a városrészekre és szegregátumokra vonatkozó mutatók.
- A 2021-es ITS kidolgozása óta új **EU-s tervezési periódus** zajlik, új operatív programok kerültek elfogadásra. Az előző stratégia elfogadása óta eltelt időszakban Mátészalkán és térségében számos beavatkozás, projekt megvalósult és új **fejlesztési igények, szükségletek és elképzelések** körvonalazódtak.

A fentiek alapján 2025-ben elkezdődött az ITS módosítása. A 2021-ben készült ITS-hez új megalapozó vizsgálat nem készült, mivel ahhoz a jogszabályi előírásoknak megfelelően a korábbi Településrendezési Tervhez készült megalapozó vizsgálat került felhasználásra, ezért a módosítási folyamat egy részletes, új, a friss adatokon alapuló Megalapozó vizsgálat (helyzetfeltárás, helyzetelemzés, helyzetértékelés) elkészítésével kezdődött meg. A Megalapozó vizsgálat olyan dokumentum, amely számszerűsített adatokra, tényekre, tendenciákra támaszkodva mutatja be a város gazdasági, társadalmi, környezeti folyamatait, legfőbb erősségeit, adottságait, valamint gyengeségeit, problémáit. Az ITS pedig egy probléma-orientált, reálisan megvalósítható, operatív jellegű, városfejlesztési stratégia, melynek célja a település jövőképeinek meghatározása mellett, azoknak a település fejlődéséhez szükséges új rövid és középtávú céloknak, feladatoknak, településfejlesztési

akcióknak a rögzítése, melyeket az önkormányzatunk a település tervszerű, fenntartható és gazdaságos fejlődése és üzemeltetése érdekében megvalósítana.

A módosítás során a friss idősoros statisztikai adatok és a 2022. évi népszámlálási adatok figyelembevételével aktualizálásra került az összefoglaló helyzetelemzés. Bár a város főbb stratégiai célkitűzései nem változtak, a célrendszer felülvizsgálata során kisebb pontosítások történtek a tematikus és területi célok megfogalmazásában, figyelembe véve az előző ITS kidolgozása óta bekövetkezett változásokat, beleértve a 2022. évi népszámlálási eredmények alapján lehatárolt szegregált területeket.

Pontosításra került az akcióterületek lehatárolása a városban már megvalósult és a jövőben tervezett fejlesztési elképzelésekhez igazodva. A tervezett beavatkozások, fejlesztések köre a felülvizsgálat során módosult, ami egyrészt azzal magyarázható, hogy a korábbi ITS-ben szereplő projektek jelentős része az elmúlt években megvalósításra került, másrészt az adottságokhoz és szükségletekhez, valamint a városfejlesztési célokhoz igazodva új fejlesztési elképzelések kerültek kijelölésre.

A módosított beavatkozásoknak megfelelően változott az akciók ütemezése és vázlatos pénzügyi terve is. A 2022. évi népszámlálási eredmények alapján módosult a szegregátumok lehatárolása, és felülvizsgálatra, pontosításra került az antiszegregációs program is.

Megtörtént a stratégia külső és belső összefüggéseinek felülvizsgálata, pontosítása: a felülvizsgálatot a külső összefüggések esetében a helyi fejlesztési és rendezési dokumentumok módosulása, a belső összefüggések esetében a helyzetelemzés aktualizálása indokolta.

A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatait pontosításra kerültek a tervezési keretek aktuális jellemzőihez igazodva, illetve az elmúlt néhány év tapasztalataiból kiindulva egy új kockázati tényező került azonosításra (Veszélyhelyzetek (járvány, háború) kialakulása).

Kibővítésre került a célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek alfejezet. Módosításra került a monitoring rendszer a tervezett beavatkozásokban történt változásoknak megfelelően.

A módosítási folyamat során a teljeskörű tájékoztatás, a lakosság és a partnereink véleményének megismerése érdekében lakossági fórum került megtartásra, valamint a jogszabályi előírásoknak megfelelően megkértük az eljárásban résztvevő 21 hatóság véleményét is. A beérkezett vélemények ismeretében a Stratégia véglegesítésre került, majd a teljes eljárást a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Állami Főépítészeti és településrendezési szakmai szempontból ellenőrizte, melynek eredményeként a SZ/4ÁF/00012-2/2026. számú záró véleményében a Stratégia elfogadása ellen kifogást nem emelt.

Tisztelt Képviselő-testület!

Kérem, hogy az előterjesztést megtárgyalni és a határozat-tervezet szerinti döntést meghozni szíveskedjen!

Mátészalka, 2026. február 2.

Dr. Hanusi Péter
polgármester

HATÁROZAT-TERVEZET

**Mátészalka Város Önkormányzata
Képviselő-testületének**

...../2026. (.....)

HATÁROZATA

**Mátészalka Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának
módosításáról**

A Képviselő-testület

1. megállapítja, hogy az Integrált Településfejlesztési Stratégia a hatályos jogszabályi előírásoknak, valamint a település hosszú távú fejlesztési céljainak megfelel, ezért a határozat mellékletét képező Mátészalka Város módosított Integrált Településfejlesztési Stratégiáját elfogadja.
2. felkéri a polgármestert, hogy az önkormányzati döntések és fejlesztések során gondoskodjon az ITS-ben foglalt célok és beavatkozások érvényesítéséről.
3. felhatalmazza a polgármestert az elfogadott dokumentum közzé tételére és az érintett szervek részére történő megküldésére.

Felelős: Dr. Hanusi Péter polgármester

Határidő: azonnali/folyamatos

Mátészalka, 2026.

Dr. Hanusi Péter
polgármester

Dr. Takács Csaba
jegyző

A/2026. (.....) számú határozat mellélete
Mátészalka Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája
külön PDF dokumentumban

Mátészalka Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Felülvizsgálat – 2025

Készítette:
MEGAKOM Tanácsadó Iroda

Megbízó:
Mátészalka Város Önkormányzata

ITS Felülvizsgálat – 2025

Dátum: 2025. október

TARTALOM

1	BEVEZETÉS.....	6
2	ÖSSZEFOGLALÓ HELYZETELEMZÉS.....	8
3	KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	13
3.1	Jövőkép és átfogó fejlesztési célok	13
3.2	A stratégiai fejlesztési célok meghatározása.....	15
3.2.1	Városi szintű tematikus célok meghatározása	15
3.2.2	Városrészi szintű területi célok meghatározása	19
3.3	A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása	22
4	A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK.....	25
4.1	Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása.....	25
4.2	Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása.....	26
4.3	Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz	28
4.4	A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve és tervezett ütemezése	30
5	ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM	34
5.1	A településen található szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek bemutatása.....	34
5.2	Az elmúlt években megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások	39
5.3	Antiszegregációs intézkedési terv	42
5.3.1	A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések.....	43
5.3.2	A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések	44
5.3.3	A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.....	45
6	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	46
6.1	Külső összefüggések.....	46
6.1.1	A stratégia illeszkedése nemzetközi szintű fejlesztési programokhoz	46
6.1.2	A stratégia illeszkedése országos és vármegyei területfejlesztési dokumentumokhoz	48
6.1.3	Helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való összhang bemutatása.....	52
6.2	Belső összefüggések.....	54
6.2.1	A célok logikai összefüggései.....	54
6.2.2	A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata	56
6.2.3	A stratégia megvalósíthatósága	57
6.2.4	A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása	58

7	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	59
8	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	61
8.1	A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	61
8.2	Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása	62
8.3	Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok	63
8.4	Monitoring rendszer kialakítása	65
8.4.1	Output és eredményindikátorok meghatározása	65
8.4.2	A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása	69

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra:	Mátészalka ITS-ének főbb tartalmi elmei	6
2. ábra:	Mátészalka népességének alakulása	8
3. ábra:	Mátészalka népmozgalmi adatai	9
4. ábra:	Nyilvántartott álláskeresők száma Mátészalkán	10
5. ábra:	Iparüzési adóbevételek alakulása Mátészalkán (Ft)	11
6. ábra:	Mátészalka Város Településfejlesztési koncepciójának célrendszere	13
7. ábra:	Mátészalka városrészei	19
8. ábra:	Mátészalka városfejlesztési célrendszere	24
9. ábra:	Mátészalka akcióterületei	26
10. ábra:	Mátészalka szegregátumai a 2011-es népszámlálási adatok alapján	34
11. ábra:	Mátészalka szegregátumai a 2022. évi népszámlálási adatok alapján	35
12. ábra:	1. szegregátum Mátészalkán	37
13. ábra:	2. szegregátum Mátészalkán	38
14. ábra:	3. szegregátum Mátészalkán	39
15. ábra:	Az antiszegregációs program célrendszere	43
16. ábra:	Mátészalka városfejlesztési célrendszerének tematikus és területi céljai	55

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat:	Mátészalka városrészeinek funkciói	20
2. táblázat:	A tematikus és a területi célok közötti összefüggések	23

3. táblázat: Az egyes akcióterületeken tervezett fejlesztések összefoglalása	27
4. táblázat: Az akcióterületeken kívül tervezett fejlesztések összefoglalása	28
5. táblázat: A tervezett projektek indikatív forrásigénye és ütemezése	31
6. táblázat Mátészalka – Szegregátumok adatai, 2022	36
7. táblázat: A szegregátumok területét érintő projektek	40
8. táblázat: A HEP 2023-2028 intézkedési terve a mélyszegénységben élők és romák esélyegyenlőségére vonatkozóan	42
9. táblázat: A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések.....	43
10. táblázat: A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések	45
11. táblázat: Illeszkedés az EU szakpolitikai célkitűzésekhez	47
12. táblázat: Illeszkedés a vármegyei célkitűzésekhez	50
13. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiájának célkitűzései.....	51
14. táblázat: Illeszkedés a Gazdasági Programhoz	53
15. táblázat: Városfejlesztési célok kapcsolata a városi adottságokkal és problémákkal.....	56
16. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai.....	60
17. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai	65
18. táblázat: Területi célokhoz kapcsolódó Indikátorok.....	66
19. táblázat: A tervezett fejlesztések output indikátorai	67

1 BEVEZETÉS

2020-ban – az új évtizedre, az új európai uniós programozási periódusra készülve – Mátészalka Város Önkormányzata elindította a gondolkodást a következő évek városfejlesztési irányairól. A tervezés részeként elkészült **Mátészalka Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS)**, amely kijelöli az elkövetkezendő években elérendő fejlesztési célokat, a megvalósítást szolgáló beavatkozások, projektek körét és a megvalósítás eszközeit. **2025-ben aktuálissá vált az ITS felülvizsgálata, módosítása** a már megvalósított és a tervezett fejlesztési elképzelések figyelembevételével.

Az ITS probléma-orientált, reálisan megvalósítható, operatív jellegű, középtávú városfejlesztési stratégia, amelynek tartalmi követelményeit a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló **314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet** szabályozza. A kormányrendelet értelmében az Önkormányzat a stratégiát rendszeresen felülvizsgálja, áttekinti, szükség szerint módosítja azt.

Jelen dokumentum **Mátészalka Város ITS-ének 2025. évi felülvizsgálata, módosítása**, amely Mátészalka korábbi ITS-ének (2021) és Településfejlesztési koncepciójának (2021) figyelembevételével került kidolgozásra. Az ITS felülvizsgálatát részletes **Megalapozó vizsgálat** (helyzetfeltárás, helyzetelemzés, helyzetértékelés) kidolgozása előzte meg. A Megalapozó vizsgálat – számszerűsített adatokra, tényekre, tendenciákra támaszkodva – mutatja be a város gazdasági, társadalmi, környezeti folyamatait, legfőbb erősségeit, adottságait, valamint gyengeségeit, problémáit.

Az ITS egyeztetési folyamatára a megváltozott jogszabályi kereteknek megfelelően a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló **419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet** előírásai vonatkoznak, amely alapján az egyeztetés az E-TÉR felületen történik.

A dokumentum az alábbi fő tartalmi elemeket foglalja magában.

1. ábra: Mátészalka ITS-ének főbb tartalmi elmei

A jelenlegi felülvizsgálat keretében az alábbi érdemi módosítások történtek:

- 2. fejezet: Aktualizálásra került az **összefoglaló helyzetelemzés** a friss idősoros statisztikai adatok és a 2022. évi népszámlálási adatok figyelembevételével.
- 3. fejezet: Bár a város főbb stratégiai célkitűzései nem változtak, a **célrendszer felülvizsgálata** során kisebb pontosítások történtek a tematikus és területi célok megfogalmazásában, figyelembe véve az előző ITS kidolgozása óta bekövetkezett változásokat, beleértve a 2022. évi népszámlálási eredmények alapján lehatárolt szegregált területeket.
- 4. fejezet:
 - Pontosításra került az **akcióterületek lehatárolása** a városban már megvalósult és a jövőben tervezett fejlesztési elképzelésekhez igazodva.
 - A tervezett **beavatkozások, fejlesztések köre** a felülvizsgálat során módosult, ami egyrészt azzal magyarázható, hogy a korábbi ITS-ben szereplő projektek jelentős része az elmúlt években megvalósításra került, másrészt az adottságokhoz és szükségletekhez, valamint a városfejlesztési célokhoz igazodva új fejlesztési elképzelések kerültek kijelölésre.
 - A módosított beavatkozásoknak megfelelően változott az akciók ütemezése és vázlatos pénzügyi terve is.
- 5. fejezet: A 2022. évi népszámlálási eredmények alapján módosult a **szegregátumok lehatárolása**, és felülvizsgálatra, pontosításra került az antiszegregációs program
- 6. fejezet: Megtörtént a stratégia **külső és belső összefüggéseinek** felülvizsgálata, pontosítása: a felülvizsgálatot a külső összefüggések esetében a helyi fejlesztési és rendezési dokumentumok módosulása, a belső összefüggések esetében a helyzetelemzés aktualizálása indokolta.
- 7. fejezet: A stratégia megvalósíthatóságának főbb **kockázatait** kismértékben pontosításra kerültek a tervezési keretek aktuális jellemzőihez igazodva, illetve az elmúlt néhány év tapasztalataiból kiindulva egy új kockázati tényező került azonosításra (Veszélyhelyzetek (járvány, háború) kialakulása).
- 8. fejezet: Kibővítésre került a célok elérését szolgáló **fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek** alfejezet. Módosításra került a **monitoring rendszer** a tervezett beavatkozásokban történt változásoknak megfelelően.

A Megalapozó vizsgálat és az ITS egyeztetési folyamata és elfogadása a vonatkozó hatályos jogszabályi előírások figyelembevételével történik.

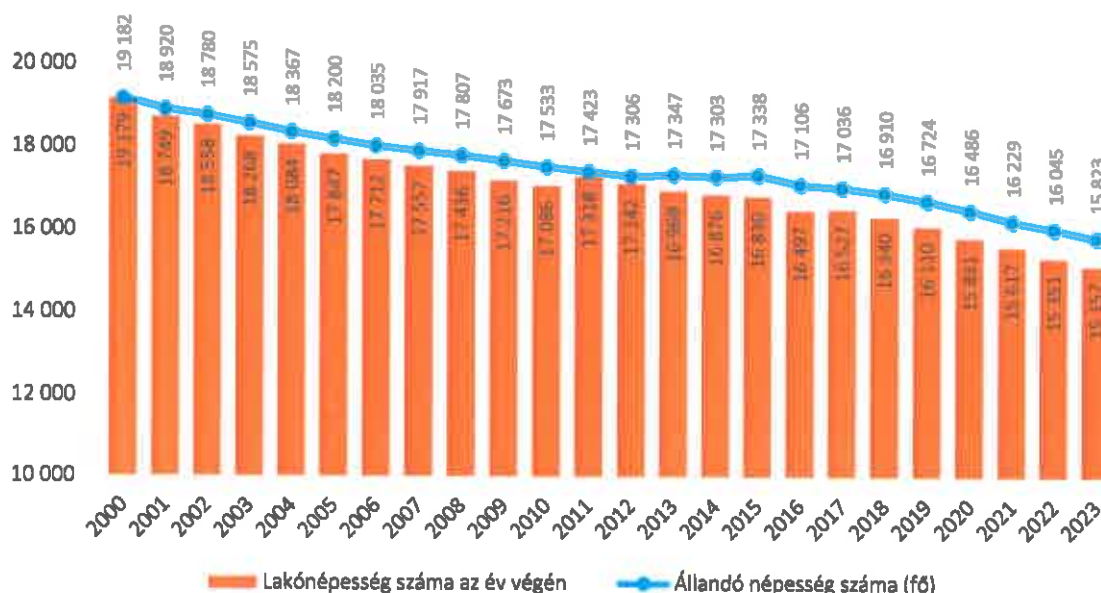
2 ÖSSZEFOGLALÓ HELYZETELEMZÉS

Mátészalka Magyarország észak-keleti részén, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében helyezkedik el. A település a vármegyeszékhely Nyíregyházától 52 km-re keletre található, a fővárostól való közúti távolsága 276 km. A település 50 kilométeres körzetében 3 határátkelőhely található Románia és Ukrajna irányába. A városon két főút halad keresztül, a Vaját Csengersimával összekötő 49. sz. főút és a Debrecent Mátészalkával összekötő 471. sz. főút. A város elérhetőségében kiemelt szerepe van, hogy az M3-as autópálya 8 km-re található a várostól (Őri elágazás). Mátészalka regionális jelentőségű vasúti csomópont.

Mátészalka Szabolcs-Szatmár-Bereg megye második legnépesebb városa, járási székhely. A Mátészalkai járás 26 települést foglal magába, a járás települései: Fábíánháza, Fülöpösdaróc, Géberjén, Győrtelek, Hodász, Jármí, Kántorjánosi, Kocsord, Mátészalka, Mérk, Nagydobos, Nagyecsed, Nyírcsaholy, Nyírkáta, Nyírmeggyes, Nyírparasznya, Ópályi, Ökörítőfülpös, Őr, Papos, Rápolc, Szamoskér, Szamoszeg, Tiborszállás, Vaja, Vállaj. A város térségi szerepkörét erősíti, hogy 2015-ben Mátészalka támogatásával és irányításával jött létre a Szabolcs 05. Önkormányzati Területfejlesztési Társulás a mátészalkai, a csengeri és a baktalórántházai járásokba tartozó 44 térségbeli önkormányzat részvételével.

Mátészalka lakónépessége 15 157 fő, állandó népessége 15 823 fő (2023). A város lakónépessége az országos és megyei tendenciákhoz hasonlóan folyamatosan csökken, a csökkenés mértéke Mátészalkán 2000 óta 21,0% (4022 fő), ami magasabb a vármegyei (11,1%) és az országos (6,0%) mutatóknál is.

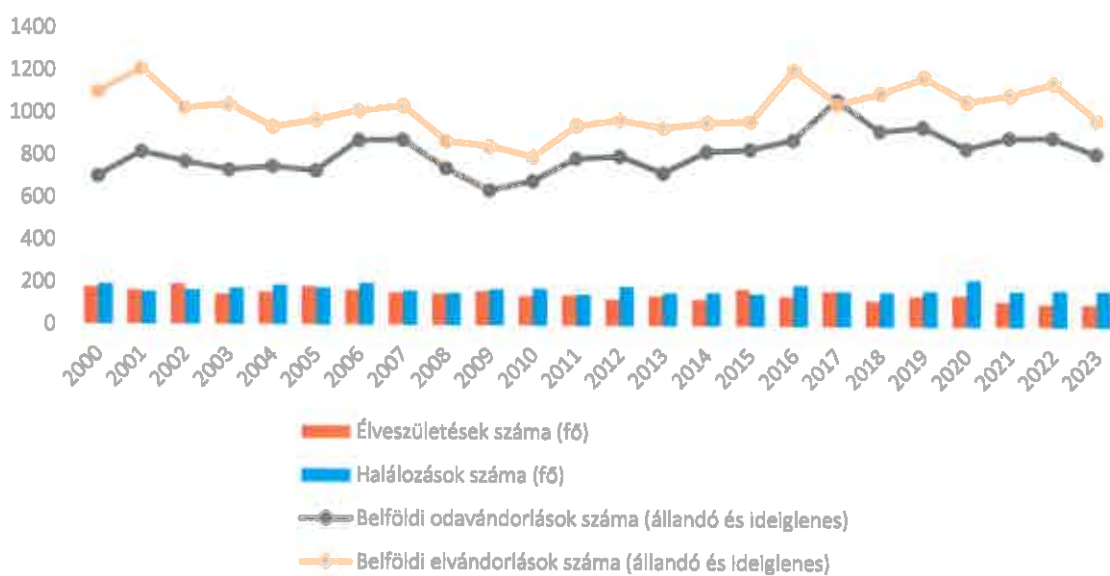
2. ábra: Mátészalka népességének alakulása

Forrás: KSH adatok (2025) alapján saját szerkesztés

A népesség csökkenésében szerepet játszik mind a természetes fogyás, mind az elvándorlás – 2000 óta vizsgálva a halálozások száma a legtöbb évben meghaladta a születések számát, emellett minden évben (2017 kivételével) többen vándoroltak el a városból, mint ahányan odaköltöztek. A szelektív migráció elsősorban a fiatal, képzetesebb munkavállalói rétegekben jellemző.

3. ábra: Mátészalka népmozgalmi adatai

Forrás: KSH adatok (2025) alapján saját szerkesztés

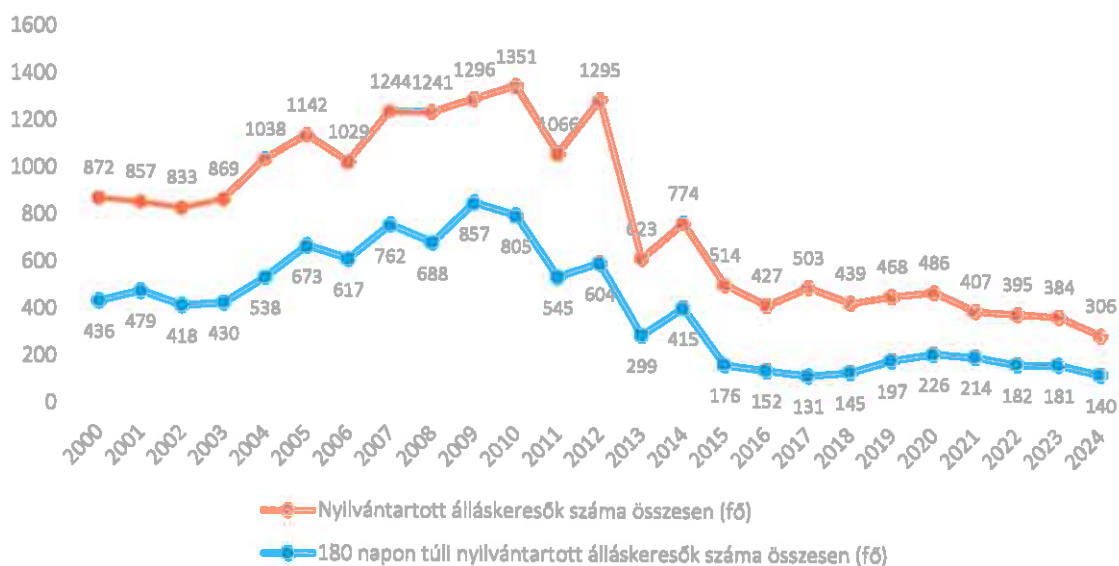
Az országos demográfiai folyamatokhoz hasonlóan Mátészalkán is jellemző a népesség **előregedése**. Az öregedési index (100 fő 14 év alattira jutó 65 év felettiiek száma) évről évre jelentősen növekszik, értéke 2023-ban Mátészalkán 157,7, ami magasabb az országos értéknél (143,2), a vármegyei (111,6) és járási (101,1) mutatónál is.

Mátészalka **népességének iskolai végzettsége** a 2001, 2011 és 2022. évi népszámlálások adatai alapján kedvező képet mutat, az elmúlt évtizedben növekedett a népesség iskolai végzettsége. Az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya csökkenő tendenciájú, míg az érettségivel és felsőfokú oklevéllel rendelkezők aránya növekszik. A legnagyobb növekedés az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők számában következett be (arányuk a 7 évesnél idősebb lakosság körében 2022-ben 21,5%, 2011-ben 17,6%, 2001-ben 10,9%). A képzettségi mutatók területi összehasonlításban is kedvezőek: a népesség iskolai végzettsége magasabb a járási, vármegyei és az országos átlagnál.

Mátészalkán a **foglalkoztatottak** száma 7497 fő a 2022. évi népszámlálási adatok alapján, amely növekvő tendenciát mutat, magasabb a 2001. és 2011. évi adatoknál. A város teljes népességén belül a foglalkoztatottak aránya 47,9%, amely a járási (41,8%) és vármegyei (44,8%) arányoknál magasabb, az országos átlagnál (49,1%) kissé alacsonyabb. Mátészalkán a helyben foglalkoztatottak száma 2022-ben 12 148 fő volt, melynek 43,9%-a helyben lakó és helyben dolgozó foglalkoztatott (5331 fő), míg 56,1%-a (6817 fő) naponta bejáró (ingázó) foglalkoztatott volt. Bár a helyben foglalkoztatottak száma és a naponta bejárók száma növekedett az eltelt egy évtized alatt, addig a helyben lakó és helyben dolgozó foglalkoztatottak száma csökkent. A város magas foglalkoztatási potenciálja ellenére is növekedett a más településre dolgozni járó foglalkoztatottak száma (2011-ben 1297 fő, 2022-ben 2163 fő).

A **munkanélküliség** relatív mutatója (a nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállalási korú népesség százalékában) Mátészalkán 2024. decemberben 3,1%, amely alacsonyabb a vármegyei mutatónál (5,6%) és az országos átlagnál (3,5%) is. A nyilvántartott **álláskeresők** száma és aránya az elmúlt évtizedben összességében csökkenő tendenciát mutat.

4. ábra Nyilvántartott álláskeresők száma Mátészalkán

Forrás: KSH adatok (2025) alapján saját szerkesztés

Mátészalka funkcióellátottsága a hazai városok viszonylatában kiemelkedőnek tekinthető, hiszen az egészségügyi terület tekintetében kórházzal, nevelés-oktatás tekintetében több középfokú iskolával, kulturális tekintetben jelentős, a térséget kiszolgáló intézményekkel rendelkezik.

A humán közfeladatok és közszolgáltatások ellátásának alapinfrastruktúrája kiépült. Az önkormányzati fenntartású Négy Évszak Óvoda három telephelyen, 16 óvodai csoportban működik, emellett egyházi fenntartású óvodák is működnek a városban. Az összesen 7 feladatellátási helyen a beírt óvodás gyermekek száma 768 fő (2023, KSH). Mátészalkán 5 általános iskola működik, 2 iskola fenntartója a Mátészalkai Tankerületi Központ, 3 intézmény egyházi fenntartású. A középfokú oktatási paletta széles, a városban gimnázium mellett technikum és szakképző iskola is található. A városban felsőfokú oktatási intézmény nem működik, de van kihelyezett egyetemi oktatás.

Az egészségügy, valamint a szociális alap- és szakellátás rendszere jól szervezett, minőségi és mennyiségi mutatói megfelelőek mind az infrastruktúra, mind a szolgáltatások szempontjából. A városban kórház is működik (Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Oktatókórház Mátészalkai Tagkórháza). A demográfiai tendenciákhoz igazodva szükséges az időseket ellátó intézmények fejlesztése.

A közösségi művelődés, kulturális és szabadidős szolgáltatások intézményi, szervezeti feltételrendszerét tekintve Mátészalka helyzete kedvező. A város kulturális intézményei és közösségi terei – Szentpétery Zsigmond Kulturális Központ és Színház, Képes Géza Városi Könyvtár, Szatmári Múzeum – széleskörű programkínálatot nyújtanak a helyi és a térségi lakosság részére, valamint az idelátogató vendégeknek is. A város sportlétesítmények széles kínálatával rendelkezik (pl. sportpályák, tornatermek, városi sportcsarnok, városi uszoda), ugyanakkor a rekreációs létesítmények további infrastrukturális fejlesztése szükséges.

Mátészalka szerepe a vármegye gazdaságában kiemelkedő jelentőségű, a regisztrált vállalkozások száma 3467 db, a működő vállalkozások száma 1438 db (2023). A működő vállalkozások több mint egyharmada társas vállalkozás (522 db). A városban a működő vállalkozások ezer lakosra vetített száma 97, amely magasabb, mint a vármegye városainak átlaga (96). A város térségben betöltött jelentős gazdasági súlyát

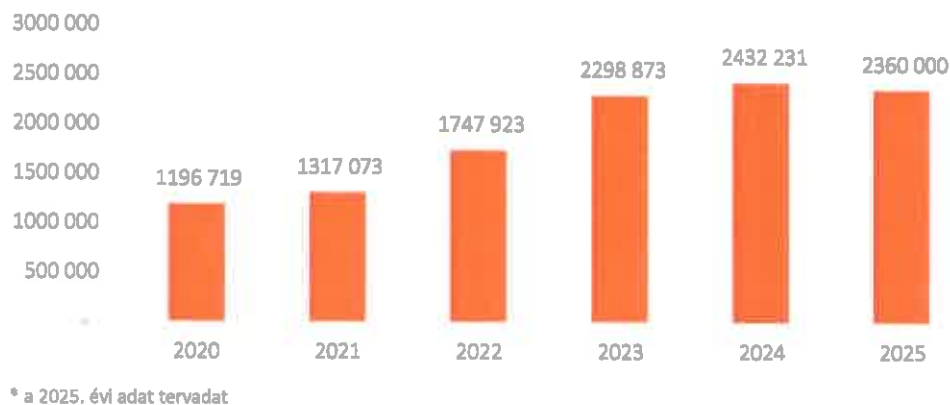
igazolja, hogy a vármegyei középvállalkozások 6,5%-a, a nagyvállalatok 13,3%-a Mátészalkán működik, amely a város népességi részesedésénél (2,9%) jóval magasabb arány.

Mátészalka az optikai termékek gyártásában évtizedekre visszanyúló hagyományokkal rendelkezik (Magyar Optikai Művek, Zeiss, HOYA), továbbá a térség mezőgazdaságára jelentős élelmiszeripari feldolgozó vállalatok települtek.

A város nyugati részén elhelyezkedő 78,5 hektár nagyságú **ipari park** alapításától kezdve Mátészalka Város Önkormányzata kezelésében működik. Az önkormányzat 2018-ban – a városi ipari parkban telephellyel rendelkező vállalkozásokkal együttműködve – sikeres pályázatot nyújtott be az ipari parkok magasabb szintjét jelentő Tudományos és Technológiai Park cím megszerzésére. A jogszabályi környezet változása következtében a Park elnevezése Mátészalkai Technológiai Parkra változott.

A város számára meghatározó az iparüzési adóbevétele alakulása, amely a helyi adóbevételek 90%-át teszi ki. Ebből adódóan az önkormányzat gazdaságfejlesztési intézkedésekkel tudja a leginkább növelni saját bevételeit. Mátészalka iparüzési adóbevétele évek óta növekvő tendenciát mutat.

5. ábra: Iparüzési adóbevételek alakulása Mátészalkán (Ft)

Forrás: Mátészalka Város Önkormányzata

Mátészalka **városi arculatát** négy eltérő jellegű karakter (városközponti településrész polgárvárosi karakterrel; városközponti településrész telepszerű beépítéssel; kisvárosias, telepszerű és egyéb lakóterületi településrészek; kisvárosias, falusias lakóterületi településrészek), az ipari, gazdasági területek és a város beépítésre nem szánt területei jellemzik. Az egyes városrészek jellemző beépítése különbözik: míg a városközpontban a többemeletes panel és vasbeton szerkezetű társasházak, polgárházak jellemzőek, a többi városrészben inkább kertvárosi lakókörnyezet alakult ki. A település iparterületei a város nyugati részére koncentrálnak. Mátészalka építészeti értékei (országos és helyi jelentőségű műemlékei) a város régi központjában, a Széchenyi és Kossuth utca vonalában, valamint az új városközpontban, a Kölcsey utca és Kölcsey tér környezetében található.

A településszerkezet egyik jellegzetessége, hogy a 49-es számú főút a városon keresztül halad át, két részre vágva azt – problémát a belvároson keresztül áthaladó jelentős átmenőforgalom (teherforgalom is) okoz. Az M49-es autótű megépítésével várhatóan megvalósul a belváros belső területeinek tehermentesítése, megszűnik a városon áthaladó tranzitforgalom, ami a városi közlekedés egyik legnagyobb jelenlegi kihívása. További szerkezeti konfliktust jelent a nagyszámú vasúti átjáró és a várost szétszabdáló vasútvonalak, különösen a vasútállomás elvágó hatása is.

A városban jelentős hagyományai vannak a kerékpározásnak, a városi kerékpáros hálózat ez elmúlt években jelentősen fejlődött, sok szakasz kiépült. Mátészalka rendelkezik helyi autóbussz közlekedéssel, jelenleg három útvonallal.

Mátészalkán lakásállománya 7 161 db (2023). A KSH népszámlálási adatai alapján Mátészalkán folyamatosan javul a lakásállomány komfort szerinti összetétele. A városban a vármegyei és országos átlagnál is kedvezőbb a lakások komfortossága: magasabb az összkomfortos lakások aránya, és alacsonyabb a komfortos, félkomfortos és komfort nélküli lakások aránya. A lakások közműellátása kedvező: a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 100%, a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 95% (6 805 db), a lakások egynegyede távfűtésbe bekapcsolt (1 775 db). A város önkormányzati tulajdonú bérlakásállománya 159 db, ebből 114 db szociális alapon bérbeadható lakás. A folyamatos fejlesztések ellenére a bérlakásállomány jelentős része leromlott állapotú.

A város közüzemi infrastruktúrával és szolgáltatásokkal való ellátottsága kedvező. Az elmúlt években jelentős nagyságrendű csapadékvíz-hálózati fejlesztés valósult meg, amely tovább folytatódik. A szilárd hulladék elszállítása és kezelése – beleértve a gyűjtőszigetes szelektív hulladékot is – megoldott a település teljes területén.

Mátészalka zöldfelületi ellátottságának mennyiségi mutatói kedvezőek, azonban a zöldfelületi rendszer egyes elemeinek (növényállomány, utcabútorok) állapota, minősége nem megfelelő, emellett részben hiányoznak azok a zöldfelületi elemek (jelentős utcafásítások), amelyek a meglévő zöldfelületi elemeket rendszerré szerveznék. A városi játszóterek (16 különböző helyen találhatóak játszótéri elemek) megújítása folyamatosan zajlott az elmúlt években.

3 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

3.1 Jövőkép és átfogó fejlesztési célok

Mátészalka Város Településfejlesztési koncepcióját a 70/2021. (VI.07.) polgármesteri határozattal fogadta el Mátészalka Város Önkormányzata. A Településfejlesztési koncepció kijelöli a város **Jövőképét** és **átfogó fejlesztési céljait**.

A jövőkép Mátészalka Város hosszútávon bekövetkező víziója, azt az ideális állapotot határozza meg, amelyet város 2030-2035-re szeretne elérni. Mátészalka Városa egy erősödő, vonzó, versenyképes város, amely gazdasági, társadalmi és környezeti szempontból is fenntarthatóan és harmonikusan fejlődik.

6. ábra: Mátészalka Város Településfejlesztési koncepciójának célrendszere

Forrás: Mátészalka Város Településfejlesztési koncepciója 2021

1. Átfogó cél: „Vállalkozásbarát Mátészalka” – A helyi gazdaság erősítése, vállalkozásbarát Mátészalka

Az önkormányzati gazdaságfejlesztés szűkebb értelemben nem más, mint (a) a gazdasági növekedés segítése, (b) a gazdaság átstrukturálódásának segítése és (c) a munkaerő-piaci problémák megoldása, munkahely-teremtés segítése. Tágabb értelemben azonban a település egészének kiegyensúlyozott fejlődése érdekében magában foglalja (a) a helyi önkormányzat összehangoló, partneri szerepét és (b) az önkormányzati döntéshozatalban folyamatos gazdasági szempontú értékelés, visszacsatolás, az önkormányzat közvetett (megrendelői, közhatalmi) eszközeinek működtetését. Főbb kitörési pontokként az alábbiak definiálhatók. A városban jelen lévő optomechatronikai profillal rendelkező vállalatokra, a helyi gyakorlatra és a szakképzett munkaerőre alapozva a szakterületi központi jelleg további erősödése, amely kedvez a további innovációs folyamatoknak, a Mátészalkai Tudományos és

Technológiai Park keretén belül. A város a kedvező földrajzi fekvését és rendelkezésre álló gyógyvízét támogatva, népszerű egészségügyi turisztikai desztinációvá válik.

2. Átfogó cél: „Szolgáltató Mátészalka” – A humán infrastruktúra erősítése, szolgáltató Mátészalka

A cél elsősorban a város, mint térségi központ szerepének megerősítését tartalmazza. Így szükségszerű az önkormányzati funkciók folyamatos újragondolása és a közszolgáltatások modernizálása. A városban élők életminőségének fontos alapfeltétele a megfelelő színvonalú közszolgáltatások elérhetősége, mely részben Mátészalka járásközponti szerepéhez kapcsolódik. Mátészalka város (köz)szolgáltatásaival térségi szolgáltató, központi szerepének megerősítése a Szatmári térségben a közigazgatás, a nevelés-oktatás, az egészségügy és gyermekjóléti – szociális ellátás területeinek minőségi fejlesztésével érhető el. Az Önkormányzat törekszik arra, hogy demokratikus helyi kormányzást valósítson meg. A demokratikus helyi kormányzás a jó kormányzást (demokratikus döntéshozatalt, a döntés előkészítésben való közösségi részvételt, a konszenzusra való törekvést) és a közönség fenntartható fejlődés melletti elkötelezettségét jelenti. Szükséges a szolgáltatáshiányos területek felszámolása. Mátészalka Városa, mint térségének gazdasági, kulturális központja, felelőséggel tartozik az erőterében lévő vidéki kis településekért is.

3. Átfogó cél: „Fenntartható Mátészalka” – A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése, élhető és fenntartható Mátészalka

Mátészalka, mint európai középváros, törekszik a természeti és a városi környezet harmóniájának megteremtésére, a természet védelmére, klímatudatos város. Mátészalka komfortossá tételéhez, a minőségi élettér fejlesztése során számos műszaki infrastrukturális feltétel (energiahatékonyság, hulladékgazdálkodás kiterjesztése, ivóvízhálózat korszerűsítés, közlekedési hálózat, közművek, vonalas infrastruktúrák állapota, kapcsolata, hálózata) megteremtése, a táji környezet védelme, fejlesztése) szükséges. Megújuló energiák aránya növelendő, a település zöldfelületi rendszere kiegészítendő, erősítendő. Fenntartható építések megvalósítása.

4. Átfogó cél: „Lokálpatrióta Mátészalka” – Társadalmi szolidaritás megteremtése, összetartó Mátészalka

Mátészalka városa az elmúlt időszakban határozottan és hatékonyan halad afelé, hogy a város szlogenje, „Mátészalka és Fény városa és Hollywood bölcsője” szlogen a mindennapokban is jellemezze a települést. A közösségi összefogás erős, szolidáris és lokálpatrióta a helyi társadalom. A város a térség kulturális központja. A népesség megtartása és a társadalmi különbségek csökkentése érdekében vonzó és szolidáris európai kisvárossá kell válnia Mátészalka Városának. A helyi identitás és összetartozás érzésének mindennapos megéléséhez a különböző identitás-elemek, mint például a közösségi terek rendezése, fejlesztése szükséges. A leszakadástól veszélyeztetettek felkarolása elengedhetetlen. Mátészalka a térség kulturális, szellemi központja is, a helyi társadalom belső kohéziója erősítendő. A városi rendezvények, közösségi programok színésítése kiemelt cél, mely például a Szentpétery Zsigmond Kulturális Központ és Színház, a Képes Géza Városi Könyvtár és a Szatmári Múzeum tartalomfejlesztésével érhető el.

3.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Jelen fejezet célja Mátészalka középtávú városi céljainak meghatározása. A középtávú – 7-8 évre szóló – városfejlesztési célok két csoportba sorolhatók: meghatározhatóak egyrészt városi szintű tematikus célok, másrészt városrészi szintű területi célok.

- A városi szintű tematikus célok, tematikus jelleggel megfogalmazott, de nem szükségszerűen egy-egy ágazatra korlátozódó érvényességű célok, melyek a város egészére vonatkoznak. A középtávú városi célok integrált jellegű célok, olyanok, melyek eléréséhez több tematikus/ágazati jellegű tevékenység koordinált végrehajtása szükséges. E célok kialakításánál fontos szempont volt, hogy az ITS nem kizárólag Mátészalka Város Önkormányzata, hanem a város egészének tervezési alapidokumentuma.
- A városrészi szintű területi célok Mátészalka eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészeire vonatkozóan fogalmazzák meg a legfontosabb fejlesztési célokat.

3.2.1 Városi szintű tematikus célok meghatározása

A városi szintű, 7-8 évre szóló középtávú célok tematikus bontásban kerülnek megfogalmazásra. Mátészalka városi szintű tematikus céljai a következők:

- T1. A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka
- T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka
- T3. A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka
- T4. Társadalmi szolidaritás megteremtése – összetartó Mátészalka

+ H. Horizontális cél: Reziliencia – a város rugalmas ellenálló- és megújuló-képességének erősítése

T1. A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka: A város adottságaira építő gazdasági centrum szerep erősítése, valamint a vállalkozóbarát gazdasági környezet fejlesztése

Mátészalka jövője és fejlődése szempontjából kiemelten fontos, hogy a város fejlett helyi gazdasággal rendelkezzen, amely nagyszámú, minőségi munkahelyen keresztül magasabb jövedelmi szintet biztosít az itt élőknek és hozzájárul a város népességmegtartó képességének növeléséhez, a fiatalok vonzásához és megtartásához.

A gazdaság fejlesztésének egyik fontos eleme az aktivitási ráta és a foglalkoztatás növelése, másik fontos eleme a munkahelyek számának emelése. A gazdaság versenyképességének növeléséhez a már itt működő iparágak további erősítésére, a magasabb hozzáadott értéket adó termékek fejlesztésére van szükség.

Ezt elősegítendő Mátészalka Város Önkormányzata – a városi ipari parkban telephellyel rendelkező vállalkozásokkal együttműködve – sikeres pályázatot nyújtott be a 2018. évben az ipari parkok magasabb szintjét jelentő Tudományos és Technológiai Park cím megszerzésére. Fontos feladat a beruházások idevonzása, a befektetésösztönzés feltételeinek javítása, mint például a vállalkozások fejlesztését segítő hatékony városi intézményrendszer továbbfejlesztése. A további munkahelyteremtés feltételeinek biztosítása érdekében a Technológiai Park területének bővítése indokolt.

Erősíteni kell a helyi vállalkozásokat, ennek érdekében tovább kell ösztönözni a helyi termékek és szolgáltatások fogyasztását, amelyet elősegíthet a városban működő piacok hatékony üzemeltetése.

Mind a gazdaság fejlesztése, mind a város élhetőségének javítása szempontjából elengedhetetlen a város külső elérhetőségének további javítása és a városi közlekedés fenntartható fejlesztése. A város javuló közlekedési adottságai és az elérhetőség fejlődése hozzájárulhat a kereskedelem, a raktározás-szállítmányozás, logisztika további erősödéséhez, ehhez a közlekedési hálózat, illetve csomópontok további fejlesztése szükséges. Kiemelt jelentősége van ezen szempontból az M49-es autótű megépülésének, amely a tranzitforgalom nagy részének elterelésével nagymértékben fogja csökkenteni Mátészalka város környezeti terhelését, egyúttal tovább javítja a település elérhetőségét.

A város gazdasági fejlesztésének fontos szegmense a turizmus további fejlesztése, melyhez szükséges a meglévő adottságok fejlesztése, új vonzerők kialakítása, mindezekkel egyidejűleg a vendégfogadás feltételeinek mennyiségi és minőségi bővítése – építve a meglévő infrastruktúrára és szolgáltatásokra (pl. Mátészalkai Városi Uszoda és Strandfürdő, gyógyvíz) és a már megvalósult városi fejlesztésekre (többek között a jóléti tó és rekreációs környezetének kialakítására, a város történelmi főutcájának, a Kossuth utca turisztikai szempontú megújítására). Fontos feladat a fejlesztések megvalósítása mellett a létrehozott, felújított létesítmények hatékony üzemeltetésének, működtetésének megtervezése.

T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka: A város központi szerepének megerősítése a járásban és a Szatmári térségben a közigazgatás, a nevelés-oktatás, az egészségügy, a gyermekjóléti-szociális ellátás és a kultúra területén

A városban (és a térségében) élők életminőségét nagyban meghatározza a megfelelő színvonalú humán közszolgáltatások – egészségügy, szociális és gyermekjóléti ellátás, oktatás-nevelés, közigazgatás – rendelkezésre állása. Mátészalkán a szolgáltatások infrastruktúrája nagyrészt kiépült, jelentős infrastrukturális fejlesztések valósultak meg az elmúlt években, folyamatosan történnek a szükséges rekonstrukciók, minőségi javítások, valamint energetikai szempontú fejlesztések, így a legfontosabb feladat a szolgáltatások színvonalának további javítása, szükségletekhez igazodó fejlesztése.

A korszerű egészségügyi alap- és szakellátás biztosítása mellett kiemelt szerepet kell kapnia a prevenciónak és az egészségmegőrző programoknak. Ennek jegyében működik az SZSZBVK Mátészalkai Kórház keretében az Egészségfejlesztési Iroda, amelynek célja a szív-érrendszeri, daganatos megbetegedések prevenciójának támogatása, az egészséget meghatározó életmód, illetve az egészségmagatartást befolyásoló szokások, attitűdök javítása. Fontos feladat egy fejlett gondozási, ápolási rendszer fenntartása és fejlesztése, elsősorban a rászorulóknak szükségleteire reagálva. A demográfiai tendenciákhoz igazodva kiemelt figyelmet szükséges fordítani az időseket ellátó intézmények fejlesztésére.

A párhuzamos kapacitások elkerülése érdekében azon ellátási területeken, ahol az önkormányzat is jelen van fenntartóként, feladatellátóként, kiemelt figyelmet kell szentelni a más (civil, alapítványi, egyházi stb.) fenntartókkal való kapcsolattartásra.

A magas színvonalú alap- és középfokú oktatás-nevelés biztosítása nem csupán társadalmi, hanem gazdasági szempontból is kiemelkedő fontosságú. A versenyképes oktatási háttér biztosítása érdekében fontos a gazdaság igényeihez gyorsan és rugalmasan alkalmazkodni képes szakképzési rendszer folyamatos megújítása.

A városban élők életminőségét nagyban befolyásolja az elérhető kulturális és szabadidős szolgáltatások mennyisége és minősége. Ehhez kapcsolódóan kiemelt fontosságú a szabadidő eltöltését segítő

Infrastruktúra, különösen a játszóterek, rekreációs terek, sportlétesítmények kiépítése, fejlesztése, amely a lakosság egészségi állapotának javításában is fontos szerepet tölthet be. A kulturális szolgáltatások esetében előre tervezetten ügyelni kell a párhuzamosságok elkerülésére, egymással rivalizáló szolgáltatások összehangolására, az üzemeltetés és működtetése megtervezésére.

T3. A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka: Az épített és a természeti környezet folyamatos, fenntartható megújításán alapuló, vonzó európai város szerep erősítése

Mátészalka vonzerejének, népességmegtartó képességének fontos elemét képezi a városkép: a természeti és épített környezet, a közterek, középületek állapota.

A városkép-rehabilitáció legfőbb célpontja a **városközpont**. Ennek részeként az elmúlt években megújult számos épület és közterület, valamint több üteme is megvalósult a Kossuth utca integrált, turisztikai szempontú fejlesztésének, a történelmi értékű épületek és közterület jelentős részének felújításával. Kiemelt cél a fejlesztés további ütemeinek megvalósítása. A városközpont fejlesztési elképzelések fókuszában áll a Mátészalkai Polgármesteri Hivatal épületének és a Hősök terének az újragondolása. Fontos feladat a **közterületrendezés, az utak állapotának javítása, csapadékvíz-hálózat folyamatos rekonstrukciója, a közösségi terek, sétálóutcák fejlesztése, valamint a forgalomszervezés újragondolása. Az M49-es autópályát megépülésével várhatóan jelentős mértékben csökkenni fog a város átmenő forgalma, amely lehetőséget ad majd a jelenlegi úthálózat racionalizálására, azok mentén új funkciók kialakítására.**

A város fejlesztésének egyik legfőbb kihívása a **városi közlekedés fenntartható fejlesztése, a környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése. A város belső közlekedési hálózatának, a közlekedési formák megoszlásának jelentős gazdasági, társadalmi és környezeti hatásai vannak. Mátészalkán fontos célkitűzés a belvárosi forgalomcsillapítás, a közlekedésbiztonság növelése, a gyalogos- és kerékpáros közlekedés feltételeinek fejlesztése, a közösségi közlekedés komplex fejlesztése. A megnövekedett forgalom indokoltá teszi városi parkolórendszer kialakítását.**

A város élhetőségének és fenntarthatóságának biztosításában, így a fiatalok megtartásában kulcsszerepe van a **megfelelő lakhatási feltételek és közművek rendelkezésre állásának. Fontos feladat a leromlott városi területek megújítása, a szegregációval érintett vagy veszélyeztetett településrészek épületállományának és közterületeinek megújítása. A bérlakás-program a szociális szerepén túl fontos szerepet játszhat a fiatal szakképzett munkaerő vonzásában és megtartásában is.**

A fenntarthatóság szempontjait szem előtt tartva az épített környezet fejlesztése során továbbra is kiemelt szempont kell, hogy legyen az **energiahatékonyság növelése, a megújuló energiaforrások széleskörű használata, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint az épített örökség védelme, a kihasználatlan épületek, telkek és barnamezős területek intenzívebb hasznosítása. A célok között szerepel a városi távhőrendszer további fejlesztése.**

A vonzó településkép erősítése és a fenntartható természeti környezet érdekében szükséges a **zöldterületek megóvása, további fejlesztése, fásítási program megvalósítása.**

T4. Társadalmi szolidaritás megteremtése – összetartó Mátészalka: A helyi identitás és a közösségi kohézió fejlesztése, a társadalmi szolidaritás erősítése

Egy város fejlődése nagymértékben függ annak társadalmától, a társadalom szolidaritásától, az aktív helyi közösségek jelenlététől. Mátészalkán építeni kell és tovább kell erősíteni az alulról jövő közösségi és önkéntes kezdeményezéseket.

A társadalom egyes rétegeinek leszakadása leromlással fenyegetett területeket hozott létre a városban, ezen városrészek, **szegregátumok felzárkóztatásának** folytatása szükséges. E probléma megoldása érdekében már valósultak meg komplex, integrált (foglalkoztatási, lakhatási, szociális) beavatkozások, ezek további megvalósítása szükséges.

A város jövőbeli fejlődésében fontos szerepe van az **aktív hazai és nemzetközi kapcsolatrendszernek**, melynek fontos elemét képezik a **testvérvárosi és partnervárosi együttműködések**, a hazai és határon átnyúló turisztikai együttműködések, kulturális programok, melyek hozzájárulnak a város nyitottságának, nemzetközi, interregionális kapcsolatainak szélesítéséhez. Ehhez a meglévő intézményi alapinfrastruktúrájára és közösségi együttműködésére kell támaszkodni, különösen a fiatalok és idős generáció, valamint a kultúra és a sport területén. A nemzetközi tapasztalatok, jó gyakorlatok megismeréséhez kiemelkedő lehetőséget jelentenek a város számára az **EU-s, határmenti és egyéb nemzetközi, transznacionális projektek**, az ezekben való aktív részvétel folytatása szükséges.

A városi imázs, identitástudat erősítése érdekében fontos az aktív, egységes hazai és nemzetközi **városmarketing** tevékenység megvalósítása, hazai és nemzetközi kulturális és közösségi programok, **rendezvények** változatos kínálatának további bővítése, **városmárka** kialakítása Mátészalkán.

H. Horizontális cél: Reziliencia – a város rugalmas ellenálló- és megújuló-képességének erősítése

Egy város rugalmas ellenállási képességének fejlesztése kiemeit fontosságú. Ez a horizontális cél a **klimaváltozás**, a gazdasági és társadalmi **válsághelyzetek**, háborús helyzetek, járványok hatásaira való felkészülésben és az arra való reagálásban a **tanulás és alkalmazkodás** képességére fókuszál, amely által a város képessé válik a sokk- és stresszhelyzetekre való megfelelő reagálásra. A célok elérését az alábbi típusú fejlesztési irányok segíthetik elő többek között: a digitális technológiák széleskörű alkalmazása (pl. ügyintézés, oktatás, egészségügy területén), interaktív belső kommunikációs platformok biztosítása a helyi közösség számára (és ezeken történő edukáció), a szociális- és egészségügyi ellátórendszer megfelelő kapacitásainak biztosítása, az önellátás feltételeinek megteremtése (helyi termékek és szolgáltatások).

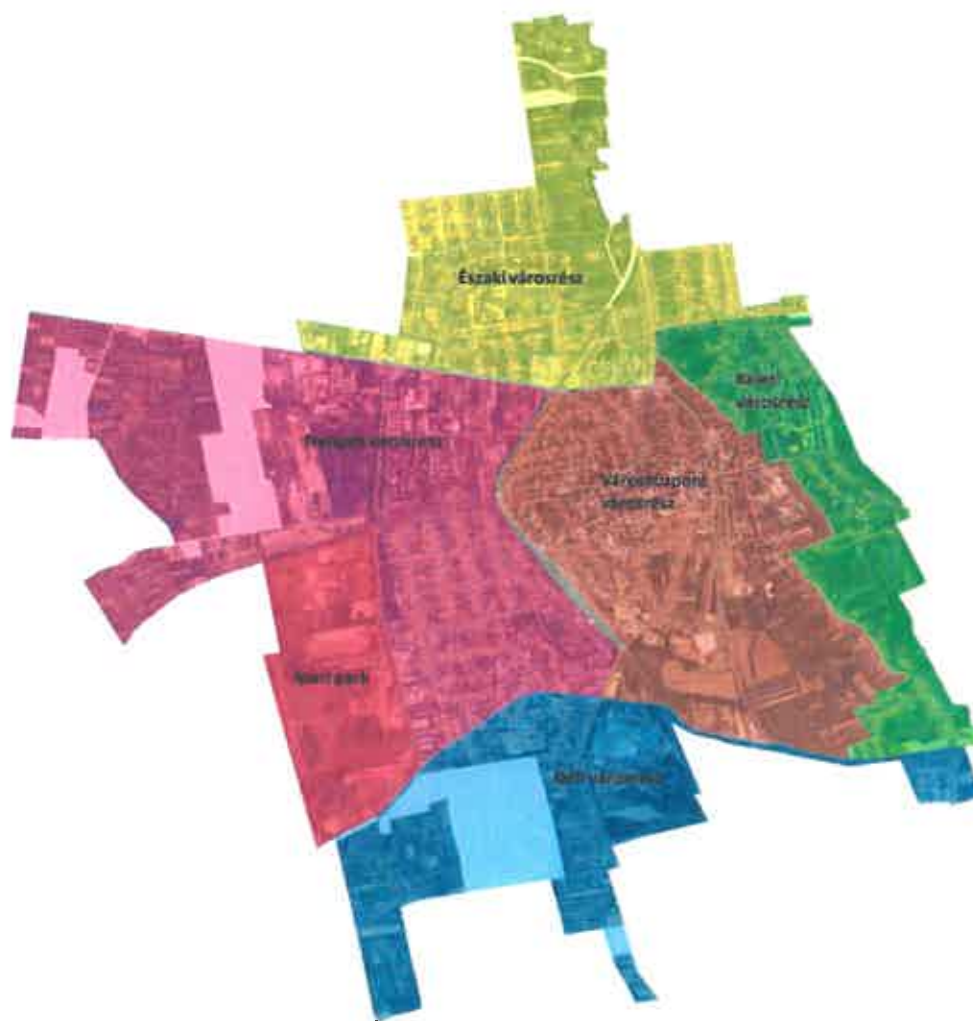
3.2.2 Városrészi szintű területi célok meghatározása

Mátészalka területének városrészekre osztása a szerkezeti terven, valamint az egyes városi területek sajátosságain és funkcióin alapul. A városrészek hézag- és átfedés-mentesen fedik le a város belterületét. A városrészek kijelölése a város korábbi ITS-eiben (2015 és 2021) kijelölt városrészek figyelembevételével történt. A városrészi szintű célok – a középtávú területi célok – a Megalapozó vizsgálat részletes városrészi szintű helyzetfeltárása és helyzetelemzése, valamint a városrészek jellegzetességei, jelenlegi és tervezett funkciói alapján kerültek megfogalmazásra.

Mátészalka városrészei az alábbiak:

- Városközpont városrész
- Északi városrész
- Keleti városrész
- Déli városrész
- Nyugati városrész
- Ipari park városrész

7. ábra: Mátészalka városrészei

Forrás: Mátészalka Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2015, 2021

1. táblázat: Mátészalka városrészeinek funkciói

	Közigazgatási, közszolgáltatási	Humán szolgáltatási funkció	Kereskedelmi, vendéglátási funkció	Ipari, logisztikai funkció	Turisztikai, rekreációs funkció	Zöldfelületi funkció	Közlekedési, távközlési funkció	Lakófunkció	Közösségi funkció
1. Városcsúcs városrész	↑	↓			↓		↑		↓
2. Északi városrész								↑	
3. Keleti városrész							↑	↓	
4. Déli városrész		↑						↓	↑
5. Nyugati városrész					↑	↓			
6. Ipari park városrész				↓					

 meglévő domináns funkció
↑ fejlesztendő funkció

Forrás: Saját szerkesztés

Mátészalka Város területi (városrészi) célkitűzései az alábbiak:

- V1: A Városcsúcs térségközponti funkcióinak erősítése, közlekedési funkcióinak fenntartható fejlesztése, vonzerejének növelése
- V2: Az Északi városrészben a lakófunkció és a társadalmi integráció erősítése, a természeti és épített környezet fejlesztése
- V3: A Keleti városrészben a lakófunkció erősítése, a természeti és épített környezet fejlesztése
- V4: A Déli városrészben az életminőség javítása és a társadalmi integráció erősítése a lakóépületek, közösségi terek és szolgáltatások fejlesztésével
- V5: A Nyugati városrészben a közszolgáltatások fejlesztése, a rekreációs és zöldfelületi funkciók erősítése
- V6: Az Ipari Park városrészben a gazdasági funkciók erősítése, a vállalkozásokat támogató környezet fejlesztése

V1: A Városcsúcs térségközponti funkcióinak erősítése, közlekedési funkcióinak fenntartható fejlesztése, vonzerejének növelése

A Városcsúcs városrész Mátészalkán központi szerepet tölt be, mind a népesség száma, mind a funkciókkal való ellátottsága szerint. A városrész a lakófunkció mellett számos közösségi, közigazgatási, kereskedelmi-gazdasági, humán szolgáltatási funkcióval (polgármesteri hivatal, kulturális központ, kórház, bíróság, múzeum, stb.) is helyet ad. Itt található a város történelmi főutcája, a Kossuth utca. A Városcsúcsban településközponti vegyes területek, kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági területek, különleges intézményi területek, kertvárosias lakóterületek és zöldterületek találhatóak. A városrészben számos középület megújult az elmúlt években, ugyanakkor a városrehabilitáció folytatása indokolt.

A városrész fejlesztésének célja a városközponti területek megújításával egy élhető, egységes arculatú, fejlett közszolgáltatási és kereskedelmi, vendéglátási funkciókkal rendelkező, vonzó belváros megteremtése. A városközpont fejlesztésének eredményeként nő a város népességmegtartó képessége, turisztikai vonzereje és térségközponti szerepe.

V2: Az Északi városrészben a lakófunkció és a társadalmi Integráció erősítése, a természeti és épített környezet fejlesztése

Az Északi városrészben elsősorban a kertvárosias lakóterületek dominálnak, emellett kismértékben kisvárosias lakóterületek, központi vegyes területek és zöldterületek is jelen vannak, valamint egy nagyobb ipari gazdasági terület található még itt. Az alapvetően lakófunkciókat betöltő városrészben a városközpont után nagy számban találhatóak a lakosság igényeit kiszolgáló gazdasági funkciókat ellátó üzletek, vendéglátó egységek, emellett közlekedési, távközlési funkciók is rendelkezésre állnak, mely oktatási funkcióval egészül ki. Az itt élők életminőségét szolgáló közösségi funkciók terén funkcionális hiányosságok tapasztalhatók. Az Északi városrészben két szegregátum található.

Az Északi városrész fejlesztésének célja a lakóterületek infrastrukturális fejlesztésével az életkörülmények átfogó javítása, a társadalmi integráció erősítése. A fejlesztések eredményeként javul a városrész települési környezetének állapota, emelkedik az itt élők életminősége, a lakosság elégedettsége.

V3: A Keleti városrészben a lakófunkció erősítése, a természeti és épített környezet fejlesztése

A Keleti városrészt elsősorban a kertvárosias lakóterületek alkotják, de intézményi területek és a város szélén falusias lakóterületek is találhatóak itt. A városrészben található zöldfelületek minősége, állaga jelentősen leromlott. A városrészben a közlekedési infrastruktúra hiányos, elsősorban a gyalogos- és a kerékpáros közlekedés fejlesztésére van szükség. A városrész egyes területein a csapadékvíz-elvezetés fejlesztése indokolt.

A Keleti városrész fejlesztésének célja a lakófunkciók erősítése, a városrész természeti és épített környezetének fejlesztése. A fejlesztések eredményeként javul a városrész települési környezetének állapota és az itt élők életminősége.

V4: A Déli városrészben az életminőség javítása és a társadalmi Integráció erősítése a lakóépületek, közösségi terek és szolgáltatások fejlesztésével

A Déli városrész kertvárosias és falusias lakóterületeket, kertes és általános mezőgazdasági területeket, valamint egy jelentősebb egybefüggő ipari gazdasági területet és védelmi erdőterületet foglal magában. A városrész gazdasági funkcióit a kereskedelmi üzletek, áruházak, élelmiszerüzletek jellemzik, itt található a megújult városi piac. A déli városrészben helyezkedik el a város legkedvezőtlenebb mutatókkal rendelkező szegregátuma, az Ecsedi út mentén.

A városrész fejlesztésének célja a kedvezőtlen adottságú területek komplex (infrastrukturális, szociális és közösségi) megújításával az életkörülmények átfogó javítása, amellyel megállíthatóak a kedvezőtlen társadalmi folyamatok. A fejlesztések eredményeként javul a városrész települési környezetének állapota, megáll a terület leromlásának folyamata, emelkedik az itt élők életminősége.

V5: A Nyugati városrészben a közszolgáltatások fejlesztése, a rekreációs és zöldfelületi funkciók erősítése

A Nyugati városrész Mátészalka legnagyobb kiterjedésű városrésze, ahol kertvárosias és kisvárosias lakóterületek, egy összefüggő nagyobb zöldterület (Parkerdő), ipari, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek, központi vegyes területek, intézményi területek és kertes mezőgazdasági területek

találhatóak. Mátészalka ezen részén jelen vannak humán szolgáltatási funkciók, több alap- és középfokú oktatási intézmény, valamint idősek otthona is található itt.

A városrész fejlesztésének célja a közszolgáltatások fejlesztése, valamint a rekreációs funkciók erősítése a zöldfelületek, közösségi terek minőségi fejlesztése révén. A fejlesztések eredményeként javul a városrész települési környezetének állapota, és az itt élők életminősége.

V6: Az Ipari Park városrészben a gazdasági funkciók további erősítése, a vállalkozásokat támogató környezet fejlesztése

Az Ipari Park Mátészalka gazdasági centruma, így ez a városrész adja az ipari termelés döntő részét, valamint a foglalkoztatási potenciálja is kiemelkedő. A városrész lehatárolása szinte kizárólag az Ipari Park területét és környezetét foglalja magában, így értelemszerűen a gazdasági funkció a domináns, más funkció gyakorlatilag nincs jelen a városrészben.

A rendezett, szép környezetben kialakított Ipari Park jelentős mértékben betelepült. Az Ipari Parki cégeket segítő szolgáltatások megtalálhatóak közvetlenül az Ipari Park területén (benzinkút, rendezvényház, kereskedelmi egységek, kisebb szolgáltatók stb.). Az itt működő vállalkozások szerkezete heterogén. Az Ipari Park 2018 óta Tudományos és Technológiai Park címmel rendelkezik.

A fejlesztés célja a Technológiai Park gazdasági funkciójának további erősítése a terület bővítése, az infrastruktúra fejlesztése, és a vállalkozásokat támogató környezet fejlesztése révén. A fejlesztések eredményeként a lakosság foglalkoztatási, megélhetési lehetőségei javulnak, amely hozzájárul a városban és térségében élők életminőségének emelkedéséhez.

3.3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A kitűzött területi, városrészi célok hozzájárulnak a város középtávú tematikus céljainak teljesüléséhez. A területi és tematikus célok együttesen segítik elő a város tervezett jövőképek és hosszútávú városfejlesztési céljainak elérését.

A következő táblázat összefoglalóan mutatja be a tematikus és területi célok közötti összefüggéseket, kapcsolatuk erősségének mértékét.

2. táblázat: A tematikus és a területi célok közötti összefüggések

Tematikus / területi célok	T1: A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka	T2: A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka	T3: A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka	T4: Társadalmi szolidaritás megteremtése – összetartó Mátészalka
V1: A Városközpont-térségi központi funkcióinak erősítése, közlekedési funkcióinak fenntartható fejlesztése, vonzerőjének növelése	x	xx	xx	x
V2: Az Északi városrészben a lakófunkció és a társadalmi integráció erősítése, a természeti és épített környezet fejlesztése		x	x	x
V3: A Keleti városrészben a lakófunkció erősítése, a természeti és épített környezet fejlesztése		x	xx	x
V4: A Déli városrészben az életminőség javítása és a társadalmi integráció erősítése a lakóépületek, közösségi terek és szolgáltatások fejlesztésével	x	x	x	xx
V5: A Nyugati városrészben a közszolgáltatások fejlesztése, a rekreációs és zöldfelületi funkciók erősítése	x	xx	x	x
V6: Az Ipart Park városrészben a gazdasági funkciók erősítése, a vállalkozásokat támogató környezet fejlesztése	xx		x	

xx erős koherencia
 x közepes koherencia

Mátészalka városfejlesztési célrendszerét a következő ábra mutatja be összefoglalóan.

8. ábra: Mátészalka városfejlesztési célrendszere

4 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

Ez a fejezet bemutatja azokat a meghatározó fontosságú fejlesztéseket, projekteket, melyek megvalósítása hozzájárul Mátészalka városfejlesztési céljainak eléréséhez.¹

Az ITS, mint operatív jellegű stratégia, tartalmazza azon lényeges fejlesztési jellegű beavatkozások (projektek, illetve programok) indikatív listáját, melyek a célok eléréséhez szükségesek. Az ITS-nek, mint stratégiai dokumentumnak, ugyanakkor nem feladata, hogy kidolgozottan és részletekbe menően vagy akár, hogy teljeskörűen tartalmazza a kitűzött célok elérése érdekében megvalósítandó projekteket. Az ITS a tervezett beavatkozások rendszerét mutatja be.

4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása

Az akcióterületi projektek térben koncentrált és egymással összehangolt projektek, ahol földrajzilag is koncentráltan valósulhatnak meg fejlesztések és megfelelnek az alábbi elvárásoknak:

- egymásra szinergikus hatást fejtenek ki, az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését,
- volumenük, így várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen.

Funkcióbővítő akcióterületekként olyan városi területek kerültek kijelölésre, ahol a tervezett beavatkozások térben koncentrált és egymással összehangolt elemeket tartalmaznak. Ezek az akcióterületek olyan városi területek, amelyek kulcsszerepet töltenek be a város életében és amelyek fejlesztése érzékelhető változást okoz a város egészének fejlődésében.

Ezek az akcióterületek az alábbiak:

- Belvárosi akcióterület
- Turisztikai akcióterület
- Gazdaságfejlesztési akcióterület

Szociális városrehabilitációs akcióterületekként olyan városi területek kerültek kijelölésre, amelyek társadalmi és fizikai állapota rosszabb a városi átlagnál. Az ezeken a területeken megvalósítandó rehabilitáció célja az, hogy az itt élő (adott esetben hátrányos helyzetű) lakosság életminősége és foglalkoztatási esélyei javuljanak. A szociális városrehabilitációs beavatkozások magukban foglalják egyrészt az épített környezet (lakhatási, közlekedési, közterületi infrastruktúra) minőségi megújítását, másrészt a foglalkoztatásra, oktatásra, szociális ellátásra, közösségfejlesztésre irányuló komplex programokat. Mindez elősegíti az érintett lakosság felzárkóztatását és a társadalmi kohéziót is.

Ezek az akcióterületek az alábbiak:

- 1. szociális városrehabilitációs akcióterület (Ecsedí úti 1. szegregátum)
- 2. szociális városrehabilitációs akcióterület (2-3. szegregátum)

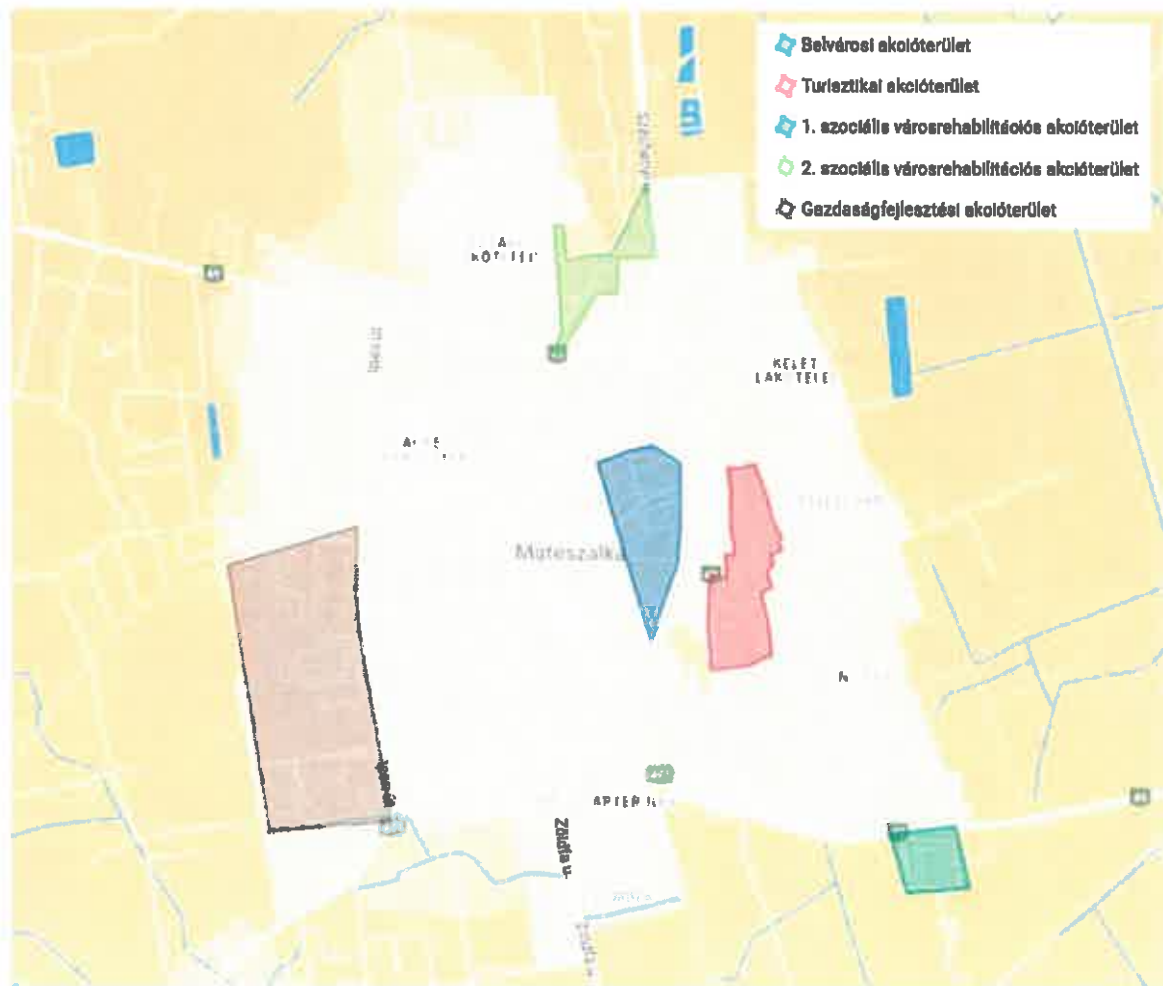
¹ A 314/2012. Korm. rendelet 5. § alapján az ITS tartalmi elemei összevonhatók, átcsoportosíthatók, indokolt esetben egyes elemei elhagyhatók.

Mátészalkán a következő fejlesztési akcióterületek jelölhetők ki a 2025-2030 közötti időszakra:

1. Belvárosi akcióterület
2. Turisztikai akcióterület
3. 1. szociális városrehabilitációs akcióterület (1. szegregátum)
4. 2. szociális városrehabilitációs akcióterület (2-3. szegregátum)
5. Gazdaságfejlesztési akcióterület

Az alábbi térkép bemutatja az akcióterületek elhelyezkedését Mátészalkán.

9. ábra: Mátészalka akcióterületei

Forrás: Saját szerkesztés

4.2 Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása

Az akcióterületi beavatkozások térben koncentrált és egymással összehangolt elemeket tartalmaznak. Az egyes akcióterületeken tervezett fejlesztések összefoglalását az alábbi táblázat tartalmazza.

3. táblázat: Az egyes akcióterületeken tervezett fejlesztések összefoglalása

Akcióterületek	Tervezett fejlesztések, projektek	Fejlesztés tartalma	Kapcsolódó cél*
Belvárosi akcióterület	Városközpont rehabilitáció – Főtér rekonstrukció, mélygarázs kialakítása	A Polgármesteri Hivatal jelenlegi épületének új hasznosítása, szükség esetén elbontása, környezetének teljes körű rekonstrukciója, a Hősök tere felújítása	T3
	Új Polgármesteri Hivatal kialakítása	Új városháza kialakítása a Kossuth utcán, régi épület újjáépítése, bővítése	T3
	Gimnáziumi tornaterem újjáépítése a belvárosban	A belvárosban található Esze Tamás Gimnázium tornatermének újjáépítése	T2, T3
Turisztikai akcióterület	A Kossuth utca turisztikai fejlesztése 5. ütem: Szatmári Múzeum felújítása	A város történelmi főutcája, a Kossuth utca turisztikai szempontú megújításának folytatása, a Szatmári Múzeum felújítása	T1, T3
	Városi sportcsarnok és sportközpont létrehozása	Városi sportcsarnok és sportközpont létrehozása zöldmezős beruházként, parkolóval (Gólyakerti tó mellett)	T2, T3
	Uszoda és strand fejlesztés, kemping kialakítása	Városi Strandfürdő és Uszoda fejlesztése, kemping kialakítása	T1, T3
	Minőségi szálláshelyfejlesztés a meglévő gyógyvízre és uszoda-strand infrastruktúrára, illetve ezek továbbfejlesztésére épülve	Minőségi szálláshely megépítése, közművek kialakítása a meglévő wellness és gyógyvízi adottságok turisztikai hasznosítása céljából	T1, T3
	Balneológia, gyógyászati szolgáltatások fejlesztése	Balneológia, gyógyászati szolgáltatások fejlesztése, együttműködve a kórházzal	T1, T3
Szociális városrehabilitációs akcióterületek	Szociális városrehabilitációs infrastrukturális fejlesztések	Épített környezet fejlesztése (bérházak, közműfejlesztések, pl. gáz, szennyvíz, út), zöldfelületek, közösségi terek megújítása a szegregált területeken	T3, T4
	Komplex szociális városrehabilitációs soft programok	A szegregátumok területén élő hátrányos helyzetű lakosság részére oktatási, képzési, felzárkóztató program, munkaerőpiacra visszatérés ösztönzése Hátrányos helyzetű családok egészségügyi és szociális felzárkóztatása, védőnői és a gyermekjóléti szolgálat, az ifjúságvédelem fejlesztése"	T4

Akcióterületek	Tervezett fejlesztések, projektek	Fejlesztés tartalma	Kapcsolódó cél*
Gazdaságfejlesztési akcióterület	A Mátészalkai Technológiai Park területének bővítése és közműfejlesztése	A városban működő Technológiai Park területének bővítése (60 ha) és közműfejlesztése, feltáró utak kialakításával, területvásárlással, vasúti iparvágány áthelyezésével	T1
	A Mátészalkai Technológiai Parkra épülően további képzések beindítása, valamint a városi szakképzés orientálása	A Mátészalkai Technológiai Parkra épülően további felsőoktatási képzések beindítása a már meglévő intézményi megállapodások (Nyíregyházi Egyetem) továbbfejlesztésével, illetve szükség szerint újak kialakításával, valamint a meglévő városi szakképzés munkaadói igényeknek megfelelő folyamatos orientálása	T1

* Tematikus célok:

T1. A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka

T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka

T3. A táj és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka

T4. Társadalmi szolidaritás megteremtése – összetartó Mátészalka

A tervezett akcióterületi projektek **Indikatív forrásigényét és ütemezését** a 4.4 fejezet végén található összefoglaló táblázat tartalmazza.

4.3 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz

Az akcióterületeken tervezett beavatkozásokon túl számos fejlesztési elképzelés azonosítható az akcióterületeken kívüli városi területeken, amelyek között a pontszerű fejlesztések mellett találhatóak hálózatos, azaz a város több pontját is érintő, hasonló típusú fejlesztések (ilyenek pl. a vonalas infrastruktúrákat érintő fejlesztések).

4. táblázat: Az akcióterületeken kívül tervezett fejlesztések összefoglalása

Tervezett fejlesztések, projektek	Fejlesztés tartalma	Kapcsolódó cél*
Gazdaságfejlesztés		
Logisztikai központ kialakítása	Logisztikai központ kialakítása Mátészalkán	T1
Részvétel foglalkoztatási megállapodások (paktumok) megvalósításában	Részvétel foglalkoztatási megállapodások (paktumok) megvalósításában a vármegyével való együttműködésben, város és térségének együttműködése	T1
Városkártya létrehozása, helyi vállalkozásfejlesztés, szemléletformálás - helyi termék fejlesztés, helyi identitás	Városkártya bevezetése, helyi termékek és szolgáltatások kialakítása, fejlesztése, fogyasztásának ösztönzése, helyi identitásnövelő	T1

Tervezett fejlesztések, projektek	Fejlesztés tartalma	Kapcsolódó célj*
	szemléletformáló programok szervezése, helyi értéktár kialakítása	
Turisztikai marketing szervezet létrehozása és működtetése, térségi együttműködésben	Mátészalka turisztikai szerepének erősítése érdekében turisztikai marketing szervezet létrehozása, turisztikai együttműködések kialakítása (Szatmár bemutatása, egyháztörténeti kiállítások, túrák szervezése Szatmárban és határon túl, tematikus utak szervezése) a Szabolcs05. Társulással együttműködésben	T1, T4
Zöldterületi fejlesztések		
Parkerdő megújítása, többfunkciós hasznosítása	Parkerdő megújítása, többfunkciós hasznosítása – futókör, utcabútorok, tornapálya, játszótér kialakítása, turisztikai és oktatási célú hasznosítása	T3, T4
Közösségi terek fejlesztése, játszóterek	Közösségi terek kialakítása, parkok, játszóterek fejlesztése a városrészekben	T3
Zöldfelületek fejlesztése	Zöldfelületi fejlesztések megvalósítása a város teljes területén, meglévő zöldfelületek folyamatos megújítása, védőerdők telepítése	T2, T3
Temető Infrastrukturális fejlesztése	Temető infrastrukturális fejlesztése	T3
Közösségi programok		
Városi közösségi programok szervezése, közösségfejlesztés, helyi kulturális és sport rendezvények	Közösségfejlesztés, helyi kulturális és sport rendezvények szervezésének ösztönzése	T4
Közlekedésfejlesztés		
Városi Kerékpáros program folytatása (kerékpárutak, kerékpáros nyom, kerékpártárolók), kerékpáros közlekedéshez kapcsolódó szemléletformálás	Kerékpáros fejlesztések folytatása Mátészalkán: kerékpárutak, kerékpáros nyom, kerékpártárolók kialakítása, fejlesztése, kerékpáros közlekedéshez kapcsolódó szemléletformálás	T3
A 49-es út mátészalkai belterületi szakaszának megújítása, csomópontok fejlesztése	A 49-es út mátészalkai belterületi szakaszának megújítása (súly és sebesség szabályozása)	T3
A 471-es út mátészalkai belterületi szakaszának megújítása, csomópontok fejlesztése	A 471-es út mátészalkai belterületi szakaszának megújítása, csomópontok fejlesztése	T3
Körforgalmak, jelzőlámpás csomópontok kialakítása	Közlekedési csomópontok fejlesztése a város teljes területén (a 49-es, 471-es úton kívüli szakaszokon)	T3
Városi belterületi közlekedési infrastruktúra fejlesztése	Városi belterületi közlekedési infrastruktúra fejlesztése (utak, körforgalmak, csapadékvíz-hálózat, járdák építése, megújítása)	T3
További infrastrukturális fejlesztések		
Lakhatási feltételek fejlesztése Mátészalkán – bérlakásfejlesztés	Bérlakásfejlesztés (bérlakások, fecskelakások kialakítása): építés, megújítás, komfortosítás, vásárlás	T2, T3

Tervezett fejlesztések, projektek	Fejlesztés tartalma	Kapcsolódó cél*
	A jelenlegi bérlakásállomány leromlott állapotú bérlakásainak megújítása, új szociális bérlakások, szolgálati lakások építése	
Bentlakásos Idősek otthona létrehozása	A demográfiai tendenciákra és a helyi szükségletekre reagálva új bentlakásos idős otthonának létrehozása Mátészalkán	T2
Városi Sporttelep fejlesztése	Városi Sporttelep további fejlesztése (futballpálya)	T2, T3
Smart City fejlesztések – Fenntartható város kialakításához kapcsolódó környezeti, energetikai, közlekedési fejlesztések	Smart City fejlesztések (többek között applikációk fejlesztése, okos zebra (led), buszjáratok menetrendi kijelzői, vasúti pályaudvar, buszpályaudvar okos fejlesztései, parkolóhelyek kijelzése, digitális érintőkijelzős tábla) A mátészalkai közösségi közlekedés komplex fejlesztése, a hálózat, menetrendi kínálat, járműállomány fejlesztésével Mobilitási szokások nyomonkövetése, fenntartható mobilitás célzott ösztönzése	T3
A mátészalkai szennyvíztelep átfogó rekonstrukciója és a keletkező szennyvíziszap kezelésének megoldása	A mátészalkai szennyvíztelep – mely több önkormányzat szennyvizének is befogadója – átfogó rekonstrukciója és a keletkező szennyvíziszap kezelésének megoldása	T3
Táv hő hálózat fejlesztése	A megvalósulóban lévő geotermális projekt folytatásaként a távhő hálózat fejlesztése (vezeték hálózatok, hőcserélő berendezések felújítása, cseréje)	T3

* Tematikus célok:

T1. A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka

T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka

T3. A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka

T4. Társadalmi szolidaritás megteremtése – összetartó Mátészalka

A tervezett projektek indikatív forrásigényét és ütemezését a 4.4 fejezet végén található összefoglaló táblázat tartalmazza.

4.4 A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve és tervezett ütemezése

Egy város fejlesztési lehetőségeit nagymértékben befolyásolja a rendelkezésre álló külső források elérhetősége. Noha kisebb léptékű (elsősorban soft jellegű) beavatkozások megvalósíthatóak akár önkormányzati saját forrásból, akár helyi szervezetek, erőforrások mozgósításával, azonban a jelentősebb infrastrukturális beruházások európai uniós és kormányzati hozzájárulások nélkül nem valósíthatók meg.

Mátészalka Város Önkormányzata a fejlesztések megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít a fenntarthatóságra, a stabil költségvetési helyzet megőrzésére, ennek érdekében fontos, hogy a létrejövő vagy megújuló létesítmények üzemeltetése, működtetése ne terhelje meg a város költségvetését.

A tervezett jelentősebb projektek finanszírozási forrásait elsősorban a 2021-2027 közötti európai uniós támogatások jelentik, ami az egyes szereplők saját forrásaival egészül ki, részben a támogatások társfinanszírozása, részben a teljes mértékben saját forrásból megvalósítandó fejlesztések révén.

Magyarország 2021-2027-es időszakra vonatkozó Partnerségi Megállapodásában kijelölt fejlesztési irányok alapján több operatív program keretében kerül felhasználásra az Európai Unió által biztosított támogatás, amelyek a következők:

- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz),
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz),
- Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz),
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz),
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz),
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz),
- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz),
- Végrehajtási Operatív Program Plusz (VOP Plusz).

A városok számára a legfontosabb fejlesztési forrást a TOP Plusz program jelenti. Ezen a források tervezése és felhasználása a vármegyei Integrált Területi Programokon (ITP) keresztül valósul meg, amely tartalmazza a vármegyék területén megvalósítani tervezett intézkedéseket.

Mindezek mellett a városok egyéb európai uniós és nemzetközi támogatást is bevonhatnak fejlesztéseik megvalósításába:

- Transznacionális programok (pl. Interreg Danube Region Programme, Interreg Central Europe Programme, Interreg Europe Programme),
- Határon átnyúló együttműködési programok (pl. Románia-Magyarország, Magyarország-Szlovákia, Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna),
- Közvetlen brüsszeli kifizetésű programok (pl. Horizon 2020, Europe for Citizens, LIFE),
- Dedikált városfejlesztési források (pl. URBACT, Urban Innovative Actions).

A tervezett fejlesztések 2025 és 2029 között kerülnek megvalósításra. Az ütemezés a fejlesztések prioritási sorrendje, az egyes fejlesztések egymásra épülése és fejlesztési források rendelkezésre állásának figyelembevételével kerül kialakításra.

A tervezett beavatkozások között számos olyan található, amelyek ütemezése több évet is felölel, ilyenek például a város különböző területein megvalósítandó, hasonló jellegű fejlesztéseket tartalmazó hálózatos projektek, valamint a komplex, több ütemben megvalósítható projektek.

Az alábbi táblázat összefoglalóan mutatja be Mátészalka tervezett projektjeinek **indikatív forrásigényét és tervezett ütemezését**.

5. táblázat: A tervezett projektek Indikatív forrásigénye és ütemezése

Projekt címe	Indikatív forrásigény (míllió Ft)	Időtáv
Beivárosi akcióterület		
Városközpont rehabilitáció - Főtér rekonstrukció, mélygarázs kialakítása	5 000	2025-2029
Új Polgármesteri Hivatal kialakítása	3 000	2025-2029
Gimnáziumi tornaterem újjáépítése a belvárosban	1 500	2025-2029
Turisztikai akcióterület		
A Kossuth utca turisztikai fejlesztése 5. ütem: Szatmári Múzeum felújítása	1 000	2025-2029

Projekt címe	Indikatív forrásigény (millió Ft)	Időtáv
Városi sportcsarnok és sportközpont létrehozása	10 000	2025-2029
Uszoda és strand fejlesztés, kemping kialakítása	5 000	2025-2029
Minőségi szálláshelyfejlesztés a meglévő gyógyvízre és uszoda-strand infrastruktúrára, illetve ezek továbbfejlesztésére épülve	5 000	2025-2029
Balneológia, gyógyászati szolgáltatások fejlesztése, együttműködve a kórházzal	5 000	2025-2029
Szociális városrehabilitációs akcióterületek		
Komplex szociális városrehabilitációs soft programok	500	2025-2029
Szociális városrehabilitációs infrastrukturális fejlesztések	1 000	2025-2029
Gazdaságfejlesztési akcióterület		
A Mátészalkai Technológiai Park területének bővítése és közműfejlesztése	2 000	2025-2029
A Mátészalkai Technológiai Parkra épülőben további felsőoktatási képzések beindítása, valamint a városi szakképzés munkaadói igényeknek megfelelő folyamatos orientálása	500	2025-2029
Akcióterületeken kívüli projektek		
Gazdaságfejlesztés		
Logisztikai központ kialakítása	3 000	2025-2029
Részvétel foglalkoztatási megállapodások (paktumok) megvalósításában, együttműködés a vármegyével	600	2025-2029
Városkártya létrehozása, helyi vállalkozásfejlesztés, szemléletformálás - helyi termék fejlesztés, helyi identitás	50	2025-2029
Turisztikai marketing szervezet létrehozása és működtetése, térségi együttműködésben	500	2025-2029
Zöldterületi fejlesztések		
Parkerdő megújítása, több funkciós hasznosítása	1 000	2025-2029
Közösségi terek fejlesztése, játszóterek	1 500	2025-2029
Zöldfelületek fejlesztése	500	2025-2029
Temető infrastrukturális fejlesztése	500	2025-2029
Közösségi programok		
Városi közösségi programok szervezése, közösségfejlesztés, helyi kulturális és sport rendezvények	200	2025-2029
Közlekedésfejlesztés		
Városi Kerékerdő program folytatása (kerékpárutak, kerékpáros nyom, kerékpártárolók), kerékpáros közlekedéshez kapcsolódó szemléletformálás	500	2025-2029
A 49-es út mátészalkai belterületi szakaszának megújítása, csomópontok fejlesztése	6 000	2025-2029
A 471-es út mátészalkai belterületi szakaszának megújítása, csomópontok fejlesztése	4 000	2025-2029
Körforgalmak, jelzőlámpás csomópontok kialakítása	1 500	2025-2029
Városi belterületi közlekedési infrastruktúra fejlesztése	5 000	2025-2029
További infrastrukturális fejlesztések		
Lakhatási feltételek fejlesztése Mátészalkán – bérlakásfejlesztés	2 000	2025-2029
Bentlakásos Idősek otthona létrehozása	2 000	2025-2029

MÁTÉSZALKA ITS 2025

Projekt címe	Indikatív forrásigény (millió Ft)	Időtáv
Városi Sporttelep fejlesztése	1 000	2025-2029
Smart City fejlesztések – Fenntartható város kialakításához kapcsolódó környezeti, energetikai, közlekedési fejlesztések	1000	2025-2029
A mátészalkai szennyvíztelep átfogó rekonstrukciója és a keletkező szennyvíziszap kezelésének megoldása	5 000	2025-2029
Távhő hálózat fejlesztése	1 500	2025-2029

5 ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM

5.1 A településen található szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek bemutatása

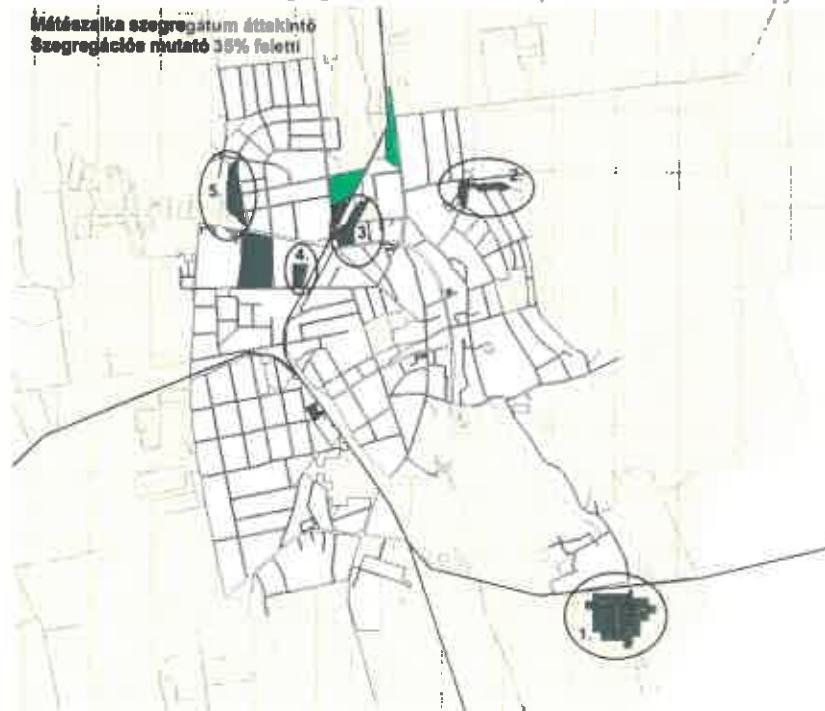
Míg a város előző ITS-ének kidolgozásakor (2021) még a 2011. évi népszámlálási adatok álltak rendelkezésre, addig jelen felülvizsgálat során (2025) már a **2022. évi népszámlálási adatok** alapján készült szegregációsűrítés eredményei kerülnek bemutatásra.

A szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolását a 314/2012. (XI.8) Korm. rendelet 10. mellékletében, illetve a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 14. mellékletében meghatározott módszertan szerint a KSH végezte el a 2022. évi népszámlálási adatok alapján, az adatszolgáltatást a Lechner Tudásközpont biztosította. Járásshékhely város esetében azok a legalább 50 lakossal rendelkező területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja a 35%-ot, míg a szegregációval veszélyeztetett területek esetén az érték 30% és 35% közé esik.

A 2011. évi népszámláláshoz képest a szegregált területek lehatárolásában változás történt – míg korábban 5 szegregátum került kijelölésre Mátészalka területén, addig a **2022. évi népszámlálási eredmények alapján 3 szegregátum** azonosítható.

- 1. szegregátum: Dankó Pista utca - Ecsedi utca - belterület határa
- 2. szegregátum: Kalmár utca - Ősz utca - belterület határa - Cserepeshegy utca - Kalmár utca
- 3. szegregátum: vasút - Széchenyi utca - Széchenyi köz - Mosolygó utca - Szél köz Jármű út

10. ábra: Mátészalka szegregátumai a 2011-es népszámlálási adatok alapján

Forrás: KSH

11. ábra: Mátészalka szegregátumai a 2022. évi népszámlálási adatok alapján

MÁTÉSZALKA

Szegregátumok (3 db)

Adatok forrása: KSH, LTK

1 : 20 000 (A4)

Forrás: KSH / Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása, 2025. május

6. táblázat Mátészalka – Szegregátumok adatai, 2022

Mutató megnevezése	Mátészalka	1.	2.	3.
	összesen	szegregátum	szegregátum	szegregátum
Lakónépesség száma	15 653	411	187	212
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	14,0	26,8	17,6	19,8
Lakónépességen belül 15-64 évesek aránya	64,5	70,1	69,5	66,0
Lakónépességen belül 65 évesek vagy annál idősebbek aránya	21,6	3,2	12,8	14,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-64 évesek) belül	11,7	77,1	46,2	46,4
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	25,9	1,4	6,0	13,0
Lakásállomány (db)	7 156	108	61	75
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	1,8	30,6	8,2	9,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-64 évesek) belül	29,6	61,1	65,4	58,6
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	6,6	50,3	36,9	37,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	70,4	38,9	34,6	41,4
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	31,8	40,4	51,7	51,4
Állandó népesség száma	15 601	--	-	-
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	10,1	69,6	37,8	30,0
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	50,0	72,5	70,6	70,8
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	3,2	...	7,7	,
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	1,2	0,0	2,3	0,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükség-lakások aránya a lakott lakásokon belül	2,5	35,6	15,5	15,3
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	6,2	41,3	22,4	25,0

Forrás: Lechner Tudásközpont – KSH 2022. évi népszámlálás

A szegregátumok főbb jellemzői az alábbiak.

1. szegregátum

Szegregátum lehatárolása: Dankó Pista utca - Ecsedi utca - belterület határa

Érintett városrész: Déli városrész

Az 1. számú szegregátum a Cinevég nevű lakóterületen található. A többi szegregátummal összehasonlítva elmondható, hogy a terület erősen leromlott állapotú. Ez a legnépesebb szegregátum, az itt élők száma 411 fő, a város lakosságának 2,6%-a. Ez a terület már a 2001-es és 2011-es népszámlálási adatok alapján is a város legnagyobb lakónépességű szegregált területe volt.

12. ábra: 1. szegregátum Mátészalkán

Forrás: KSH / Lechner Tudásközpont

A szegregátum területén élő lakónépesség kor szerinti megoszlása eltér a városi átlagtól, a fiatalok aránya jóval magasabb, míg az idősek aránya jelentősen alacsonyabb annál: a 0-14 évesek aránya 26,8% (városi átlag 14%), a 65 év feletti aránya csupán 3,2% (a városi átlag 21,6%). A 15-64 évesek lakónépességen belüli aránya kissé magasabb a városi átlagnál. Az idősek aránya kiugróan alacsony, figyelembe véve a városi népesség egyre növekvő mértékű előregedését.

Az itt élő népesség alacsony iskolai végzettségű, az aktív korúakon belül a legfeljebb általános iskola végzettséggel rendelkezők aránya 77,1%, a városi átlag hétszerese, míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya csupán 1,4%. A mutatók kismértékű javulást mutatnak a 2001 és 2011 évi adatokhoz képest.

A szegregátumban 108 db lakás található, a városi lakásállomány 1,5%-a. A házak többsége szobakonyhás, éléskamrával ellátott lakás, ahol a WC-k a csatornázás hiánya miatt az udvaron találhatóak. A lakásállomány 30,65-a alacsony komfortfokozatú, a lakott lakásokon belül az egyszobás lakások aránya 41,3%, ami a városi arány (6,2%) közel hétszerese. Az egy lakásra jutó lakosok száma 3,8 fő, míg a városi átlag 2,2 fő.

A szegregátum foglalkoztatási mutatói jóval kedvezőtlenebbek a városi átlagnál. Az aktív korúakon belül a lakosság 61,1%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, ami a városi átlag több mint kétszerese. A területen élő 15-64 éves korosztályba tartozóknak csupán 38,9%-a foglalkoztatott. A munkavállalók közel 70%-a alacsony presztízsű munkát végez, ami az alacsony iskolai végzettségből, valamint a szociális helyzetből adódik. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül 72,5%.

Összességében a terület szegregációs mutatója – legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül – 50,3%, a szegregátumok közül itt a legmagasabb.

A terület infrastrukturális ellátottságát az jellemzi, hogy a víz és az elektromos hálózaton kívül nincs kiépített közműve. A közüzemi költségek miatt a gerinchálózatra történő bekötés a legtöbb lakás esetén hiányzik, a tartozások miatt pedig sok esetben szünetel a szolgáltatás. A szemétszállítást tekintve, mint kötelezően igénybe veendő közzolgáltatás a városban, az önkormányzat figyelembe véve a nehéz anyagi körülményeket, térítésmentes konténeres szállítást biztosít. A lakóingatlanok előtti területek elhanyagoltak, a vízelvezető árkok eltűntek, a csapadék elvezetése, szikkasztása nem megoldott. Funkcionális ellátottsága kedvezőtlen.

A területen „Komplex telep program a Cinevégen - infrastrukturális fejlesztések” TOP projekt keretében 3 db bérlakás felújítása és közösségi ház kialakítása valósult meg 2019-2020-ban. Az önkormányzat által benyújtott „Külterületi utak fejlesztése Mátészalkán II. ütem” pályázat eredményeként az Ecsedi utca fejlesztésére került sor.

2. szegregátum

Szegregátum lehatárolása: Kalmár utca – Ősz utca - belterület határa - Cserepeshegy utca – Kalmár utca
Érintett városrész: Északi városrész

Mátészalkának ez a területe már a 2001-es és 2011-es népszámlálási adatok alapján készült lehatárolások szerint is szegregátumként, illetve szegregációval veszélyeztetett területként került azonosításra, a vele határos 3. szegregátummal együtt.

13. ábra: 2. szegregátum Mátészalkán

Forrás: KSH / Lechner Tudásközpont

A szegregátum az Északi városrészben található, családi házas területen, területén burkolatlan utak is találhatóak. A szegregátum lakónépessége 187 fő, amely a város népességének 1,2%-a.

A terület lakónépességének **korszerkezet** megoszlása a városi átlagnál fiatalabb korszerkezetet tükröz: a 0-14 évesek aránya magasabb (17,6% a városi 14%-kal szemben), míg 65 év felettiek aránya alacsonyabb (12,8% a városi 21,6%-kal szemben). A 15-64 évesek aránya kissé magasabb a mátészalkai átlagnál.

Az itt lakók **iskolai végzettsége** alacsonyabb, mint a városi átlag, az aktív korúak közel fele (46,2%) legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, a felsőfokú végzettségűek aránya csupán 6%.

A területen található **lakásállomány** 61 db, ezek 8,2%-a alacsony komfortfokozatú, a lakott lakások több mint egyötöde egyszobás lakás. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 15,5%, a városi érték hatszorosa. Az egy lakásra jutó lakosok száma 3,1 fő (a városi átlag 2,2 fő).

A szegregátum **foglalkoztatási** mutatói is kedvezőtlenebbek a városi átlagnál. Az aktív korúakon belül magas (65,4%) a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya, a városi átlag több mint kétszerese. A területen élő aktív korúaknak csupán egyharmada (34,6%) foglalkoztatott, ami a mátészalkai átlag fele. Az alacsony foglalkoztatottsági szintet tovább súlyosbítja, hogy a foglalkoztatottak 37,8%-a alacsony presztízsű munkát végez. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül 70,6%. A munkanélküliek aránya a városi átlag több mint kétszerese, és magasabb a tartós munkanélküliek aránya is.

3. szegregátum

Szegregátum lehatárolása: vasút - Széchenyi utca - Széchenyi köz - Mosolygó utca – Szél köz - Jármű út
Érintett városrész: Északi városrész

Mátészalkának ez a területe már a 2001-es és 2011-es népszámlálási adatok alapján készült lehatárolások szerint is szegregátumként került azonosításra – ugyanakkor az utcaszintű lehatárolás nem pontosan egyezik, így az adatok összehasonlíthatósága korlátozott. Ezzel a területtel határos a 2022. évi népszámlálási adatok alapján lehatárolt 2. számú szegregátum, attól a vasútvonal választja el.

14. ábra: 3. szegregátum Mátészalkán

Forrás: KSH / Lechner Tudásközpont

A szegregátum az Északi városrészben található, családi házas területen. Lakónépessége 212 fő, amely a város népességének 1,4%-a.

A terület lakónépességének **korcsoportos** megoszlása a városi átlagnál fiatalabb korszerkezetet mutat: a 0-14 évesek aránya magasabb (19,8% a városi 14%-kal szemben), míg 65 év felettek aránya alacsonyabb (14,2% a városi 21,6%-kal szemben). A 15-64 évesek aránya kissé magasabb a mátészalkai átlagnál.

A szegregátumként lehatárolt területen lakók **iskolai végzettsége** alacsonyabb, mint a városi átlag, az aktív korúak közel fele (46,4%) legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik. A területen élő 25 éves és idősebb népesség 13%-a felsőfokú végzettségű (a szegregátumok közül itt a legmagasabb), ami a városi átlag fele.

A területen 75 **lakás** található, ezek 9,3%-a alacsony komfortfokozatú, a lakott lakások egynegyede egyszobás lakás. A komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya a lakott lakásokon belül 15,3%, a városi érték hatszorosa. Az egy lakásra jutó lakosok száma 2,8 fő (a városi átlag 2,2 fő).

A terület **foglalkoztatási** mutatói a városi átlagnál kedvezőtlenebbek. Az aktív korúakon belül magas a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (58,6%), ami a városi átlag kétszerese. A területen élő aktív korúak 41,4%-a foglalkoztatott, ami a mátészalkai átlagnál jóval alacsonyabb. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya 30%. Az itt lakók 70,8%-a gazdaságilag nem aktív.

A területen található Szél köz burkolatlan út. Az önkormányzat által benyújtott Belterületi útfejlesztés II. című pályázat keretében a Szél köz burkolattal történő kiéptetésére megvalósul.

5.2 Az elmúlt években megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások

Mátészalka Város Önkormányzata az előző, 2015-ben és 2021-ben elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégiájának Antiszegregációs programjában számos szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedést, a fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedést, valamint a szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedést határozott meg.

A szegregátumok területén az alábbi projektek valósultak meg, illetve állnak megvalósítás alatt.

7. táblázat: A szegregátumok területét érintő projektek

Projekt azonosítószáma	Projekt címe	Megítélt támogatás (milió Ft)	Megvalósítási időszaka
TOP-5.2.1-15-SB1-2016-00009	Komplex program a Cinevégen	110	2018.11.01. – 2021.10.31.
TOP-4.3.1-15-SB1-2016-00004	Komplex telep program a Cinevégen – infrastrukturális fejlesztések	210	2019.04.01. – 2020.12.29.
TOP_PLUSZ-3.1.2-21-SB1-2022-00011	Szociális városrehabilitáció az 1. szegregátum területén (ESZA+)	200	2023.08.01. – 2026.07.31.

Forrás: palyazat.gov.hu, mateszalka.hu

Komplex program a Cinevégen: A TOP-5.2.1-15-SB1-2016-00009 azonosítószámú projekt keretében megvalósult tevékenységek a következők:

- Együttműködés a közösségi és egyéni szintű társadalmi integráció feltételeinek megteremtése céljából:
 - közösségfejlesztést célzó programok (beleértve hitéleti vonatkozású programokat is);
 - az érintett lakosság bevonását, a beilleszkedést segítő programok, akciók;
 - az akcióterület lakosságának társadalmi integrációját segítő programok;
 - a tervezett fejlesztéseket elfogadtató programok.
- Folyamatos szociális munka megteremtése:
 - pénzügyi, családszervezési - és életvezetési tanácsadások;
 - adósságkezelési tanácsadás szolgáltatás;
 - problémák feltérképezése, egyéni fejlesztési tervek készítése, megvalósítása, és folyamatos felülvizsgálata;
 - szociális munkások a Felhívás céljaihoz illeszkedő segítő tevékenysége.
- Törekvés a foglalkoztatás elősegítésére:
 - munkaerő-piaci beilleszkedést segítő programok;
 - önálló jövedelemszerzésre való képesség kialakítása, fejlesztése.
- Törekvés a kora-gyermekkori, gyermekkori és formális oktatáson kívüli fejlesztésre és oktatás fejlesztésére:
 - családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatás kiterjesztése, bővítése;
 - a kötelező önkormányzati feladatellátáson túli szociális, gyermekjóléti szolgáltatások kialakítása;
 - a gyerekek iskolai felzárkózását segítő kiegészítő oktatási és készségfejlesztési programok.
- Törekvés az egészség fejlesztésére:
 - egészségügyi programok (beleértve a prevenció, mentálhigiénés programokat)
- Szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása:
 - adósságkezelési tanácsadás;
 - önkormányzatokkal bérlőkijelölési jogról történő megállapodások elősegítése, abban történő segítségnyújtás.

Komplex telep program a Cinevégen – Infrastrukturális fejlesztések: A TOP-4.3.1-15-SB1-2016-00004 azonosítószámú projekt keretében megvalósult tevékenységek a következők:

- három darab szociális bérlakás felújítása, komfortosítása;
- közösségi ház kialakítása;
- szolgálati lakás kialakítása a közösségi házon belül.

Szociális városrehabilitáció az 1. szegregátum területén (ESZA+): A TOP_PLUSZ-3.1.2-21-SB1-2022-00011 azonosítószámú projekt keretében megvalósuló tevékenységek a következők:

Az elnyert támogatással az Önkormányzat újabb lehetőséget kapott a célterületet és célcsoportot érintő korábbi projektek során már kialakított jó gyakorlatok folytatására, amelyek a település szegregált területén élő hátrányos helyzetű, illetőleg halmozottan hátrányos helyzetű lakosságának készség- és készségfejlesztésére irányulnak.

- 1. Az Önkormányzat által kitűzött célok a helyi társadalom támogatása nélkül nem lehetnek sikeresek, ezért a projekt során kiemelt figyelmet kell fordítani a társadalmassításra. A társadalmi integrációt célzó tevékenységek különös figyelmet kell, hogy kapjanak a projekt megvalósítása során. Kapcsolódó tevékenységek:
 - Közösségfejlesztést célzó, az érintett lakosság bevonását, beilleszkedést segítő, akciók, az akcióterület lakosságának társadalmi integrációját segítő programok, a Közösségi rendezvények.
- 2. Az érintett akcióterületen korábban már valósult meg rehabilitációs és társadalmi felzárkózást segítő projekt, amelynek bevált módszertanát, a tapasztalatok kamatoztatásával az Önkormányzat a megvalósításba bevont partnereivel tovább kíván folytatni, fejleszteni. Kapcsolódó tevékenységek:
 - Pénzügyi, családszervezési és életvezetési tanácsadások, adósságkezelési tanácsadás szolgáltatások keretében - Adósságkezelési tanácsadás – adósságkezelési és háztartásvezetési szolgáltatás, Takarékos gazdálkodás.
 - Problémák feltérképezése, egyéni (szükség esetén családi) fejlesztési tervek készítése, megvalósítása és folyamatos felülvizsgálata, mentorálás, utánkövetés, a lakhatási fejlesztésben részesített családok nyomon követése keretében - Egyéni fejlesztési tervek készítése és felülvizsgálata 36 hónapon keresztül.
 - Szociális munkások a Felhívás céljaihoz illeszkedő segítő tevékenysége keretében - Projektegyeztető meeting, Folyamatos szociális munka.
 - Szociális munkások felkészítése és szupervíziója keretében - Szupervízió szociális munkások számára.
 - Munkaerő-piaci beilleszkedést segítő programok, önálló jövedelemszerzésre való képesség kialakítása, fejlesztése keretében – Pályaorientáció, Egyéni és csoportos munkaerő-piaci tanácsadás.
 - Család- és gyermekjóléti szolgáltatás, valamint a szociális szolgáltatások kötelező feladatellátáson túli, helyi igényekre reagáló szolgáltatásainak kialakítása az adott helyszínen, továbbá a szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása keretében - Szociális tanácsadó szolgáltatás, Prevenciók programok.
 - A gyerekek minél korábbi életkorban történő fejlesztése a szülők bevonásával és az iskolai felzárkózását segítő kiegészítő oktatási és készségfejlesztési programok keretében - Roma Lány Programelem, Fejlesztő differenciáló pedagógiai foglalkozás; Tanoda jellegű, iskolán kívüli foglalkozások.
 - Egészségügyi programok keretében - Egészségfejlesztő tanácsadás, Mentálhigiénés tanácsadás.

A fenti projekteken túl számos egyéb, a város más területén megvalósuló projekt is érintette a szegregátumok területén élő lakosságot (többek között közlekedési fejlesztések, közszolgáltatások fejlesztése stb.).

5.3 Antiszegregációs intézkedési terv

Az antiszegregációs program keretében megvalósítandó intézkedések összhangban állnak Mátészalka Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjával (2023-2028), amely külön kiemeli a mélyszegénységben élők és a romák (ezen belül kiemelten foglalkozva a szegregátumban élőkkel) helyzetének, problémáinak bemutatását.

8. táblázat: A HEP 2023-2028 intézkedési terve a mélyszegénységben élők és romák esélyegyenlőségére vonatkozóan

Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége			
1	Élhetőbb lakhatási körülmények megteremtése	A jelenlegi bérlakásállomány jelentős része leromlott állapotú, a szociális bérlakásállomány nagy része felújításra szorul.	Szociális bérlakás állomány felújítása, komfortossá tétele, a közszolgáltatásokhoz való csatlakozás lehetőségének megteremtése, a bérlakások értékesítési igényeinek felmérése, értékesítésre kijelölése.
2	Nevelj jól	Ráhagyó nevelési módszerek alkalmazása.	Gyermeknevelési módszerek megismertetése és alkalmazásra való ösztönzése
3	A családalapítás kezdete	Roma lányok korai teherbeesése.	Szexuális felvilágosítás az iskolákban, melynek keretében megismerik a védekezési módszereket, előadások szervezése szülőknél.
4	Szerez szakmát	Alacsony iskolai végzettség, szakképzetlenség. A több éve nem foglalkoztatott, valamint az alacsony iskolai képzettségű személyeknek szinte lehetetlen a munkaerőpiacra történő visszajutása	A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyeinek javítása, piacképes szakmák megszerzése.
5	Élet-mód	A roma családok életmódjából fakadó hiányosságok, nélkülözések, különösen egészségi állapotukra	Az egészséges életmód alapvető elemeinek megismertetése, alkalmazásra ösztönzése.
6	Tanulj tovább!	A tankötelezettség korhatárának csökkentésével megnőtt a veszélye annak, hogy a roma fiatalok nem fejezik be iskoláikat, nem szereznek szakképesítést.	A roma gyermekeket és fiatalokat ösztönözni kell az iskola befejezésére, az érettségi, a középfokú végzettség és szakképzettség megszerzésére.
7	Adni jól	A rászorulóknak sokszor hiányt szenvednek az alapvető emberi szükségletet kielégítő tárgyakban, eszközökben, különösen a megfelelő mennyiségű és minőségű alapvető élelmiszerekben, ruhaneműben.	A rászorulóknak helyzetének könnyítése

Mátészalka ITS Antiszegregációs Programjának **átfogó célja** az alacsony státuszú, hátrányos helyzetű lakosság társadalmi és térbeli integrációjának elősegítése, életminőségének javítása.

Ezen cél teljesítését a következő **specifikus célok** teljesítése szolgálja:

- A **lakhatási körülmények** javítása és az élhető lakókörnyezet biztosítása
- A lakosság **foglalkoztathatóságának** javítása a képzettségi szint növelésével és a munkatapasztalat hiányából fakadó hátrányok mérséklésével
- A minőségi **közszolgáltatásokhoz** való hozzáférés biztosítása
- A hátrányos és nem hátrányos helyzetű lakosság közötti **közösségi kohézió** erősítése.

15. ábra: Az antiszegregációs program célrendszere

Forrás: Saját szerkesztés

5.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

Ez az alfejezet a település egészét érintő és az egyes szegregátumokra vonatkozó fejlesztéseket, programokat mutatja be. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések a következők.

9. táblázat: A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

Kapcsolódó cél	Tevékenység	Felelős	Megvalósítási időszak
A lakhatási körülmények javítása és az élehető lakókörnyezet biztosítása	Szociális bérlakásállomány bővítése, meglévők felújítása, komfortfokozatának emelése	Mátészalka Város Önkormányzata	2025-2029
	Épített környezet fejlesztése (bérlakások, közműfejlesztések, pl. gáz, szennyvíz, út), zöldfelületek, közösségi terek megújítása a szegregált területeken	Mátészalka Város Önkormányzata	2025-2029
A lakosság foglalkoztathatóságának javítása a képzettségi szint növelésével és a munkatapasztalat hiányából fakadó hátrányok mérséklésével	Szegregátumokban élő hátrányos helyzetű lakosság részére oktatási, képzési, felzárkóztató program, munkaerőpiacra visszatérés ösztönzése	Mátészalka Város Önkormányzata	2025-2029
	Közfoglalkoztatási programok folytatása	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos
	Tehetség gondozó programok folytatása	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos
	Ösztöndíjprogramok folytatása a hátrányos helyzetű, tehetséges fiatalok támogatása érdekében	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos
	Iskolai felzárkóztató- és az oktatási rendszerben történő lemorzsolódást megelőző programok folytatása	Mátészalka Város Önkormányzata Mátészalkai Szakképzési Centrum Mátészalkai Tankerületi Központ	Folyamatos

Kapcsolódó cél	Tevékenység	Felelős	Megvalósítási időszak
	Pályaorientációs- és az oktatást népszerűsítő programok megvalósítása	Mátészalka Város Önkormányzata Mátészalkai Szakképzési Centrum Mátészalkai Tankerületi Központ	Folyamatos
	Felnőttképzési programok folytatása (hiányzó alapfokú képzettség pótlását, piacképes szakmák, érettségi bizonyítvány megszerzését támogató programok)	Mátészalka Város Önkormányzata Mátészalkai Szakképzési Centrum Mátészalkai Tankerületi Központ	Folyamatos
	Munkaerőpiaci mentorprogramok indítása	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos
A minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása	Hátrányos helyzetű családok egészségügyi és szociális felzárkóztatása, védőnői és gyermekjóléti szolgálat, ifjúságvédelem fejlesztése	Mátészalka Város Önkormányzata	2025-2029
	Bölcsődei, óvodai ellátás és az oktatási intézmények fejlesztése	Mátészalka Város Önkormányzata Mátészalkai Szakképzési Centrum Mátészalkai Tankerületi Központ	Folyamatos
A hátrányos és nem hátrányos helyzetű lakosság közötti közösségi kohézió erősítése	Közösségi, kulturális- és sportrendezvények szervezése	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos
	Közösségi terek kialakítása, parkok, játszóterek fejlesztése a városrészekben	Mátészalka Város Önkormányzata	2025-2029

Forrás: Saját szerkesztés

5.3.2 A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések

A projektfejlesztés során figyelembe kell venni, hogy a tervezett beavatkozások ne eredményezzenek esélyegyenlőtlenséget, diszkriminációt, ne járuljanak hozzá a szegregációs folyamatok erősödéséhez. Ennek érdekében már a tervezési szakaszban vizsgálni szükséges a fejlesztések esetleges szegregációs hatásait. Törekedni kell a tervezett beavatkozások társadalmi elfogadottságának növelésére, melyet a rendszeres társadalmi párbeszéddel, az adott területen jelentős tapasztalattal rendelkező szakértők bevonásával lehet elérni.

Jelen Integrált Településfejlesztési Stratégia alacsony státuszú lakosság térbeli koncentrációjának emelkedését eredményező, vagy a szegregációt fokozó intézkedést nem tartalmaz.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában tervezett beruházások hozzájárulhatnak az antiszegregációs programban meghatározott célkitűzések teljesítéséhez, ha megvalósításuk során törekednek a szegregátumokban élő hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatására. Ennek eszközei lehetnek a közfoglalkoztatottak bevonása, vagy a hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatásának előírása közbeszerzési feltételként.

5.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációt okozó társadalmi-gazdasági folyamatok esetében célszerű különbséget tenni az alapján, hogy az belső, azaz az önkormányzat által ténylegesen befolyásolható vagy külső hatások eredménye.

Az önkormányzat egyrészt tényleges fejlesztésekkel, beavatkozásokkal, másrészt ösztönzőkkel tudja befolyásolni a város térbeli szerkezetére ható társadalmi-gazdasági folyamatokat.

A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedéseket a következő táblázat foglalja össze.

10. táblázat: A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

Tevékenység	Kapcsolódó cél	Felölő	Megvalósítási időszak
Lakóingatlanok megújítását, komfortfokozatának emelését és energetikai korszerűsítését támogató programok	A lakhatási körülmények javítása és az élhető lakókörnyezet biztosítása	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos
Együttműködés fenntartása nem állami szervezetekkel és fenntartókkal különös tekintettel a szociális és egészségügyi szolgáltatásokra (Támogatócsoportok projektzárását követő fenntartása)	A hátrányos és nem hátrányos helyzetű lakosság közötti közösségi kohézió erősítése	A szociális városrehabilitációs projektek keretében létrehozott támogató csoport tagjai	Folyamatos
Egészségügyi szemléletformáló- és szűrőprogramok folytatása	A minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos
Burkolatlan utak aszfaltozása	A lakhatási körülmények javítása és az élhető lakókörnyezet biztosítása	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos
Járdahálózat megújítása, bővítése	A lakhatási körülmények javítása és az élhető lakókörnyezet biztosítása	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos
Kerékpárúthálózat fejlesztése, bővítése	A lakhatási körülmények javítása és az élhető lakókörnyezet biztosítása	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos
Hiányzó közművek kiépítése	A lakhatási körülmények javítása és az élhető lakókörnyezet biztosítása	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos
Közösségi- és játszóterek kialakítása, fejlesztése	A lakhatási körülmények javítása és az élhető lakókörnyezet biztosítása	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos
Zöldterület fejlesztés	A lakhatási körülmények javítása és az élhető lakókörnyezet biztosítása	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos
Oktatási, képzési, felzárkóztató programok ösztönzése	A lakosság foglalkoztathatóságának javítása a képzettségi szint növelésével és a munkatapasztalat hiányából fakadó hátrányok mérséklésével	Mátészalka Város Önkormányzata	Folyamatos

Forrás: Saját szerkesztés

6 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

6.1 Külső összefüggések

A külső összefüggések vizsgálata keretében bemutatásra kerül a stratégia illeszkedése a településrendezési eszközökhöz, emellett megvalósul az ágazati stratégiákkal, az önkormányzat gazdasági programjával, a települési környezetvédelmi programmal és más környezetvédelmi tervekkel, a területfejlesztési tervdokumentumokkal, védettségekkel való összhang bemutatása.

Mátészalka településfejlesztési stratégiájának kidolgozása során kulcsfontosságú figyelembe venni a helyi, vármegyei, illetve országos dokumentumokat, valamint a regionális és nemzetközi trendeket, irányvonalakat is. Ezen stratégiák, programok célkitűzéseinek fényében válnak nyilvánvalóvá olyan összefüggések, amelyek nagy mértékben elősegíthetik a város dinamikus fejlődését.

Az alábbiakban a releváns nemzetközi és hazai programok és dokumentumok célrendszerével való kapcsolódási pontok vizsgálatára kerül sor.

6.1.1 A stratégia illeszkedése nemzetközi szintű fejlesztési programokhoz

6.1.1.1 Illeszkedés az EU tematikus célkitűzéseire

Az Európai Unió az új évtized, illetve új hosszú távú költségvetési időszak küszöbén új stratégiai célokat és prioritásokat határozott meg, amelyek hozzájárulnak egy gazdaságilag és társadalmilag erősebb Európa létrejöttéhez. Az EU 2021-2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikájának öt fő célkitűzése van:

- **Intelligensebb Európa:** fókuszában az innováció, a digitalizálás, a gazdasági átalakulás, valamint a kis- és középvállalkozások támogatása áll. Ez a terület kiterjed a kutatási és innovációs kapacitások növelésére, a fejlett technológiák elterjesztésére és a versenyképesség fokozására is.
- **Zöldebb, karbonszegény Európa:** többek között a tiszta energiaforrásokba való beruházásra, az energiahatékonyság növelésére, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra, a körforgásos gazdaságra való átállás előmozdítására, illetve a Párizsi Megállapodásban foglalt kötelezettségek teljesítésére összpontosít.
- **Jobban összekapcsolódó Európa:** keretében egy fenntartható, transzeurópai közlekedési rendszer kialakítása, illetve stratégiai szállítási és digitális hálózatok üzemeltetése, a fenntartható városi mobilitás megteremtése a cél.
- **Szociálisabb Európa:** a célkitűzés megvalósítja a szociális jogok európai pillérét. Kiemelt területe az oktatás minőségének, illetve elérhetőségének javítása, a kirekesztett csoportok integrációja. Emellett fontos részét képezi az intézkedéseknek a foglalkoztatás (különös tekintettel a nők munkaerőpiaci részvételére), az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés, és a társadalmi befogadás támogatása.
- **Polgárhoz közelebb álló Európa:** célja a helyileg irányított fejlesztési stratégiák és fenntartható városi fejlődés támogatása, az integrált társadalmi, gazdasági, kulturális, és környezeti fejlesztések előre mozdítása a városokban és vidéken is.

Az alábbi táblázat összefoglalja, hogy Mátészalka integrált településfejlesztési stratégiája mely Európai Uniók célokkal van harmóniában, hogyan illeszkedik azokhoz.

11. táblázat: Illeszkedés az EU szakpolitikai célkitűzésekhez

Európai Unió 2021-2027 fő célkitűzései	Mátészalka ITS tematikus céljai
Intelligensebb Európa	T1. A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka
Zöldebb, karbonszegény Európa	T3. A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka
Jobban összekapcsolódó Európa	T1. A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka
Szociálisabb Európa	T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka T4. Társadalmi szolidaritás megteremtése – összetartó Mátészalka
Polgáraihoz közelebb álló Európa	T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka T3. A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka T4. Társadalmi szolidaritás megteremtése – összetartó Mátészalka

6.1.1.2 Illeszkedés a Duna Régió Stratégiához

A Duna Régió Stratégia a kelet-közép-európai régió kiemelt fejlesztési dokumentuma, amely 4 pillérrel és 11 prioritási területtel rendelkezik. A 4 pillér, illetve a hozzájuk kapcsolódó prioritások a következők:

- A. A Duna régió összekapcsolása a többi régióval
 - PA 1/a A mobilitás és a multimodalitás fejlesztése - belvízi hajóutak
 - PA 1/b A mobilitás és az intermodalitás fejlesztése - vasúti közúti és légi közlekedés
 - PA 2 A fenntartható energia használatának ösztönzése
 - PA 3 A kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása
- B. Környezetvédelem a Duna régióban
 - PA 4 A vizek minőségének helyreállítása és megőrzése
 - PA 5 Környezeti kockázatok kezelése
 - PA 6 A biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése
- C. A jólét megteremtése a Duna régióban
 - PA 7 Tudásalapú társadalom kialakítása a kutatás, az oktatás és az információs technológiák segítségével
 - PA 8 A vállalkozások versenyképességének, beleértve a vállalkozások közötti regionális együttműködések (klaszterek) fejlesztésének támogatása
 - PA 9 Az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés
- D. A Duna régió megerősítése
 - PA 10 Az intézményrendszer kibővítése és az intézményi együttműködés megerősítése
 - PA 11 Együttműködés a biztonság javítása és a szervezett és súlyos bűncselekmények elleni küzdelem érdekében

Mátészalka ITS-ének minden tematikus célkitűzése illeszkedik a Duna Régió Stratégia pilléreihez és prioritásaihoz, azok megvalósulásához teljes mértékben hozzájárul.

6.1.2 A stratégia illeszkedése országos és vármegyei területfejlesztési dokumentumokhoz

6.1.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK) való illeszkedés

Az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)** komplex fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg a felmerülő társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési igények alapján, amelyek hosszú távú alapot adnak egy nemzeti és szakpolitikai célokat magába foglaló jövőkép kialakításához, egészen 2030-ig. A 2014 januárjában elfogadott Konceptió több fő célt is vázol Magyarország számára, amelyekkel az ország nemzetközi szinten elfoglalt helyét és Közép-Európában való vezető szerepét igyekszik javítani és erősíteni, saját erőforrásaink megfelelő kihasználásával és fejlesztésével egyetemben.

A nemzeti jövőkép elérése érdekében a Konceptió négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelöl ki:

1. Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
2. Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
3. Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
4. Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet

Az OFTK specifikus célokat is azonosít, amelyek nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel.

Szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok:

- Versenyképes, innovatív gazdaság;
- Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság;
- Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése;
- Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I;
- Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom;
- Jó állam, szolgáltató állam és biztonság;
- Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme.

Területi specifikus célok:

- Az ország makro-regionális szerepének erősítése;
- A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat;
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése;
- Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése;
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése;
- Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása.

E célok közül Mátészalka ITS céljai elsősorban az alábbiakhoz kapcsolódnak szorosan: Versenyképes, innovatív gazdaság; Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése; Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk

védelme; Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése; Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése.

6.1.2.2 Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiához való illeszkedés

A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia olyan átfogó és specifikus célokat foglal magába, melyek illeszkednek a nemzetközi szintű erőfeszítésekhez és célokhoz egy fenntartható, környezettudatos és élhető jövőért. A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, de 2050-ig tartó időszakra is kihatással lévő dokumentum több szinten határozza meg azokat a célokat, amelyek elérésére Magyarország törekszik.

A Stratégia átfogó céljai a következők:

- **Fennmaradás és tartamos fejlődés egy változó világban:** A klímaváltozás több szempontból jelent kihívást, természeti, humán és gazdasági erőforrásainkat veszélyezteti. Cél Magyarország természeti értékeinek, erőforrásainak (termőföld, ivóvíz, biológiai sokféleség), és kulturális kincseinek megőrzése, valamint az emberi egészség kiemelt védelme. Továbbá cél a fenntartható, tartós fejlődés elérése, amely az erőforrások takarékos és hatékony használatát feltételező gazdasági fordulatra és életmódváltásra épül, elősegítve a területi különbségek mérséklődését.
- **Adottságaink, lehetőségeink és korlátaink megismerése:** Az éghajlatváltozás jelenségének, természeti hatásainak, területi jellemzőinek és társadalmi gazdasági következményeinek feltárása tudományos megalapozottságú elemzéseket igényel. A tervezési bizonytalanságok csökkentése és az intézkedések hatékonyságának nyomon követése érdekében, továbbá a döntéshozatal támogatására komplex monitoring rendszer, valamint térinformatikai támogatottságú alkalmazkodási és mérséklési elemző értékelő mechanizmusok fejlesztése szükséges, amely az intézkedések hatékonyságának ellenőrzéséhez is alapul szolgál. A kibocsátás csökkentés és az alkalmazkodás költséghatékony lehetőségeinek feltárásához célirányos kutatási fejlesztési, innovációs tevékenységekre kell támaszkodni.

A Stratégiához kapcsolódó specifikus célkitűzések a következők:

- Dekarbonizáció
- Az éghajlati sérülékenység területi vizsgálatának térinformatikai megalapozása
- Alkalmazkodás és felkészülés
- Éghajlati partnerség biztosítása

Mátészalka ITS-e hozzájárul a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiában foglalt célok megvalósításához, a T3 tematikus cél révén: A város táji és épített környezetének fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka megteremtése. Ezen cél keretében Mátészalka az alábbi fejlesztési irányokat fogalmazta meg:

- energiahatékonyság növelése, a megújuló energiaforrások széleskörű használata,
- klímaváltozáshoz való alkalmazkodás,
- zöldterületek megóvása, további fejlesztése,
- városi közlekedés fenntartható fejlesztése, a környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése

6.1.2.3 Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye fejlesztési dokumentumaihoz való illeszkedés

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiója és Területfejlesztési Programja

A 2021-2027-es időszakra vonatkozóan 2021-ben került kidolgozásra, illetve felülvizsgálatra Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiója és Területfejlesztési Programja (annak stratégiai és operatív programrésze).

A dokumentumok megfogalmazzák a vármegye jövőképét: *“2030-ban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egy olyan hely, ahol jó élni.”*

A 2021-2027-es európai tervezési időszakra vonatkozóan a vármegyei területfejlesztési tervek elkészítése mellett a vármegyei önkormányzatok kidolgozták a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Pluszhoz (TOP Plusz) kapcsolódó Integrált Területi Programjukat (ITP).

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye fejlesztési koncepciója három **átfogó célt** fogalmaz meg, amelyek tükrözik a vármegye értékválasztását, a fejlesztési célkitűzések fő irányát.

- Aktív megye: Értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése
- A szolidáris megye: A mélyszegénység felszámolása és a leszakadó térségek felzárkóztatása
- A vonzó megye: Vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtése

A három átfogó cél elérése érdekében hét **stratégiai cél** került kijelölésre, amelyek közül négy tematikus cél, három területi cél.

A vármegyeszékhely földrajzi elhelyezkedéséből eredően nem képes teljesen kiterjeszteni gazdaságfejlesztő hatását a megye keleti felére, ennek következtében a megye fejlődésében Nyíregyháza mellett, fontos szerepet töltenek be a térség **gazdasági decentrumai** (Mátészalka, Nyírbátor, Kisvárd). A decentrumok közül Mátészalka kiemelten az optomechatronika és az élelmiszeripar területén tölt be gazdasági centrum szerepkört. A decentrumok azonban nem csak gazdasági, hanem kulturális decentrumok is, ebből eredően erősíteni szükséges a kulturális és turisztikai vonzerejüket.

A vármegyei stratégiai célok és Mátészalka ITS-ének céljai közötti kapcsolatot a következő táblázat mutatja be.

12. táblázat: Illeszkedés a vármegyei célkitűzésekhez

	Vármegyei stratégiai célok	Vármegyei prioritások	ITS tematikus céljai
TEMATIKUS	Versenyképes élelmiszergazdaság – az agrárgazdaság erősítése fókuszált módon	• A megyei élelmiszergazdaság piacorientált megerősítése	T1. A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka
	Zöld megye – Zöldgazdaság, klímabarát energiagazdálkodás, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	• Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése	T3. A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka
	Proaktív megye – A megyei szintű gazdasági, társadalmi önszerveződés feltételeinek kialakítása	• Komplex megyei menedzsment és marketing tevékenység megvalósítása	T1. A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka T4. Társadalmi szolidaritás megteremtése – összetartó Mátészalka
	Képzett megye – rugalmas szakképzési, felsőoktatás és	• A megye gazdasági fejlődését elősegítő	T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka

	Vármegyei stratégiai célok	Vármegyei prioritások	ITS tematikus céljai
	Innovációs környezet kialakítása	oktatási és innovációs rendszer kialakítása	
TERÜLETI	Fejlett centrum – a nyíregyházi agglomerációnak mint gazdasági foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumnak a fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> A megyeszékhely komplex, integrált fejlesztése 	
	Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok – a megyei gazdasági decentrumok és járásközpontok funkcióbővítése és összehangolt fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> A megye versenyképes decentrumainak fejlesztése A megye járásközpontjainak és kisvárosainak funkcióbővítő fejlesztése 	T1. A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka T3. A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka T4. Társadalmi szolidaritás megteremtése – összetartó Mátészalka
	Élhető vidék és felzárkózó külső perifériák – a megye külső perifériáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> Élhető vidéki térségek megteremtése A külső perifériák felzárkóztatása A leszakadó rétegek – ezen belül a romák – felzárkóztatása 	

Az ITS-ben megfogalmazott célok összhangban állnak a vármegyei célokkal, Mátészalka városfejlesztési célrendszerének megvalósítása hozzájárul a vármegyei célok eléréséhez is.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiája

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiája (2018) megfogalmazza a megye klímavédelmi jövőképét: "2030-ban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye a klímaváltozás hatásaihoz alkalmazkodni tudó, természeti értékekben gazdag terület, ahol biztonságos élni és gazdálkodni."

A vármegye klímastratégiájának célkitűzései az alábbiak:

13. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiájának célkitűzései

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiája	
Mitigációs célkitűzések (M)	Horizontális klímatudatossági és szemléletformálási célkitűzések (Szh)
M-1: Energiafelhasználás hatékonyságának növelése, a kibocsátás csökkentésével	Szh-1: A klímatudatos fogyasztói magatartás erősítése
M-2: A közlekedésből származó CO2 kibocsátás csökkentése	Szh-2: A helyi alkalmazkodási ismeretek bővítése
M-3: Megújuló energiaforrások arányának növelése a megyei energiaszerkezetben	Szh-3: Az ÜHG kibocsátás csökkentését célzó szemléletformálás
M-4: Erdősültség arányának növelése (CO2 nyelés fokozása)	Szh-4: A Megyei Önkormányzat klímatudatos szakmai és lakossági kommunikációjának erősítése
Átfogó és felkészülési célkitűzések (Aá)	Speciális adaptációs és felkészülési célkitűzések (As)
Aá-1: Aszályal szemben védett területek arányának növelése	As-1: A természeti és táji értékek sérülékenységének vizsgálata
Aá-2: Helyi vízkárok elleni sérülékenység csökkentése	As-2: A megye agráriumának alapját képező értékek megóvása

Aá-3: Hőhullámokkal szembeni védekezés erősítése	As-3: A kultúrtáj legfontosabb elemeinek megóvása (kisebb közösségek kultúrtörténeti értékei)
Aá-4: Épített környezet sérülékenységének csökkentése	As-4: A védett, épített értékek sérülékenységének vizsgálata
Aá-5: Ár- és belvízvédelmi rendszer fenntartása és fejlesztése	As-5: A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás feltételeinek megteremtése a mezőgazdasági termelésben
Aá-6: Települések zöldfelületeinek növelése	As-6: A mezőgazdasági termelés biztonságát fokozó öntözési rendszerek komplex kiépítése
	As-7: Helyi turizmus és ökoturizmus erősítése

E célok közül Mátészalka ITS céljai elsősorban az alábbiakhoz kapcsolódnak szorosan: M-1: Energiafelhasználás hatékonyságának növelése, a kibocsátás csökkentésével, M-3: Megújuló energiaforrások arányának növelése a megyei energiaszerkezetben, Szh-1: A klímatudatos fogyasztói magatartás erősítése, Szh-2: A helyi alkalmazkodási ismeretek bővítése, Aá-6: Települések zöldfelületeinek növelése, As-4: A védett, épített értékek sérülékenységének vizsgálata, As-5: A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás feltételeinek megteremtése a mezőgazdasági termelésben.

6.1.3 Helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való összhang bemutatása

6.1.3.1 Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

Mátészalka hatályos településrendezési és településképi védelmi eszközei (2025) az alábbiak:

- 167/2023. (XII. 20.) számú határozat Mátészalka Város Településszerkezeti tervének és szerkezeti terv leírásának elfogadásáról,
- 20/2023. (XII. 20.) önkormányzati rendelet Mátészalka Város Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozás Tervének elfogadásáról,
- 2/2018. (II.14.) önkormányzati rendelet a településképi védelméről,
- Mátészalka Településképi Arculati Kézikönyv 2017 (határozattal elfogadva 2018.II.14.)

A tervezés jelenlegi szakaszában az ITS-ben szereplő előzetes fejlesztési elképzelések összhangban vannak a területek jelenlegi funkciójával. Az ITS megvalósítása során, az adott beavatkozások véglegesítésekor szükség lehet a tervezett célok és a rendezési terv, valamint a HÉSZ illeszkedésének újbóli összevetésére, illetve utóbbi dokumentumok szükség szerinti módosítására vagy a fejlesztések újragondolására.

6.1.3.2 Az önkormányzat gazdasági programjához való illeszkedés

Mátészalka Város Önkormányzata 2025. áprilisban fogadta el a 2025-2029 közötti időszakra vonatkozó **Gazdasági Programját**.

A gazdasági program helyi szinten határozza meg mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.

Az elkészített ciklusprogram az előző ciklus fejlesztési eredményeire építve, azokat a stratégiai célokat tartalmazza, amelyeket a hatályos Integrált Településfejlesztési Stratégia is meghatároz, így átfogó

fejlesztési célként rögzíthető, a vonzó és versenyképes térségi központ kialakítása és fejlesztése a gazdaság, az idegenforgalom, az oktatás, a közszolgáltatások, a közigazgatás és az egészségügy területén, az itt élők életminőségének javítása érdekében.

A program figyelembe veszi a településen élők igényeit, elvárásait, a vármegyei területfejlesztési program azon részét, amely a település környezetét érinti, a Szabolcs 05. Önkormányzati Területfejlesztési Társulás ugyanezen időszakra szóló elképzeléseit.

Au ITS célrendszere teljes mértékben illeszkedik a Gazdasági Program célrendszeréhez, ahogyan azt az alábbi táblázat is bemutatja.

14. táblázat: Illeszkedés a Gazdasági Programhoz

Gazdasági Program 2025-2029 tematikus céljai	ITS városi szintű tematikus célkitűzései
Vállalkozásbarát Mátészalka: A város adottságaira építő gazdasági centrum szerep erősítése, valamint a vállalkozóbarát gazdasági környezet fejlesztése.	T1. A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka
Szolgáltató Mátészalka: A központi szerep megerősítése a járásban és a Szatmári térségben a közigazgatás, a nevelés-oktatás, az egészségügy, a gyermekjóléti-szociális ellátás és a kultúra területén.	T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka
Fenntartható és élhető Mátészalka: Az épített és a természeti környezet folyamatos, fenntartható megújításán alapuló, vonzó európai város szerep erősítése.	T3. A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka
Összetartó, lokálpatrióta Mátészalka: A helyi identitás és a közösségi kohézió fejlesztése, a társadalmi szolidaritás erősítése.	T4. Társadalmi szolidaritás megteremtése – összetartó Mátészalka

6.1.3.3 Helyi esélyegyenlőségi programhoz való illeszkedés

Mátészalka Város 2023-ban fogadta el a jelenleg hatályos Helyi Esélyegyenlőségi Programot (2023-2028) (HEP). A program rögzíti a 2023-2028 közötti időszakra kitűzött célokat és az elérésük érdekében megvalósítandó feladatokat.

A HEP átfogó célja:

Mátészalka település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP intézkedési terv (IT) célja:

Cél a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

Szintén célként határozza meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP-ben szereplő célokhoz és irányelvekhez illeszkednek az ITS T2., T3. és T4. tematikus célkitűzései, amelyek szerint a város célkitűzései között szerepel a humán infrastruktúra erősítése, az épített környezet fejlesztése és a társadalmi szolidaritás megteremtése.

6.1.3.4 Illeszkedés Mátészalka Fenntartható Energia és Klíma Akciótervéhez (SECAP)

Mátészalka az éghajlatvédelem és a fenntartható energiagazdálkodás érdekében határozott arról, hogy csatlakozik a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetségéhez. A Szövetséghez való csatlakozás eredményeként készült el **Mátészalka Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve (SECAP) 2019** szeptemberében.

A SECAP célja feltárni a városhoz kötődő CO₂-kibocsátás mértékét és forrásait, majd a helyi adottságok figyelembevételével olyan energiahatékonysági beruházásokat és megújuló energiaforrásokat hasznosító megoldásokat bemutatni, amelyekkel az önkormányzat elérheti a kitűzött célt. Az energia akcióterv elemzi a különböző szektorok energiafogyasztását, a kapcsolódó üvegházgázkibocsátást, valamint megfogalmazza az önkormányzat célkitűzéseit a fenntartható energiagazdálkodás területén. A klímaakcióterv felméri a települést veszélyeztető éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatokat, és ajánlásokat fogalmaz meg ezek megelőzésére, mérséklésére.

Az ITS céljai szinergikus kapcsolatban állnak a SECAP-ban megfogalmazott célokkal és feladatokkal, az ITS T3. tematikus célja (A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka) keretében megfogalmazott fejlesztési irányok a város fenntartható fejlesztését célozzák (energiahatékonyság növelése, a megújuló energiaforrások széleskörű használata, klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, zöldterületek megóvása, további fejlesztése, városi közlekedés fenntartható fejlesztése, a környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése).

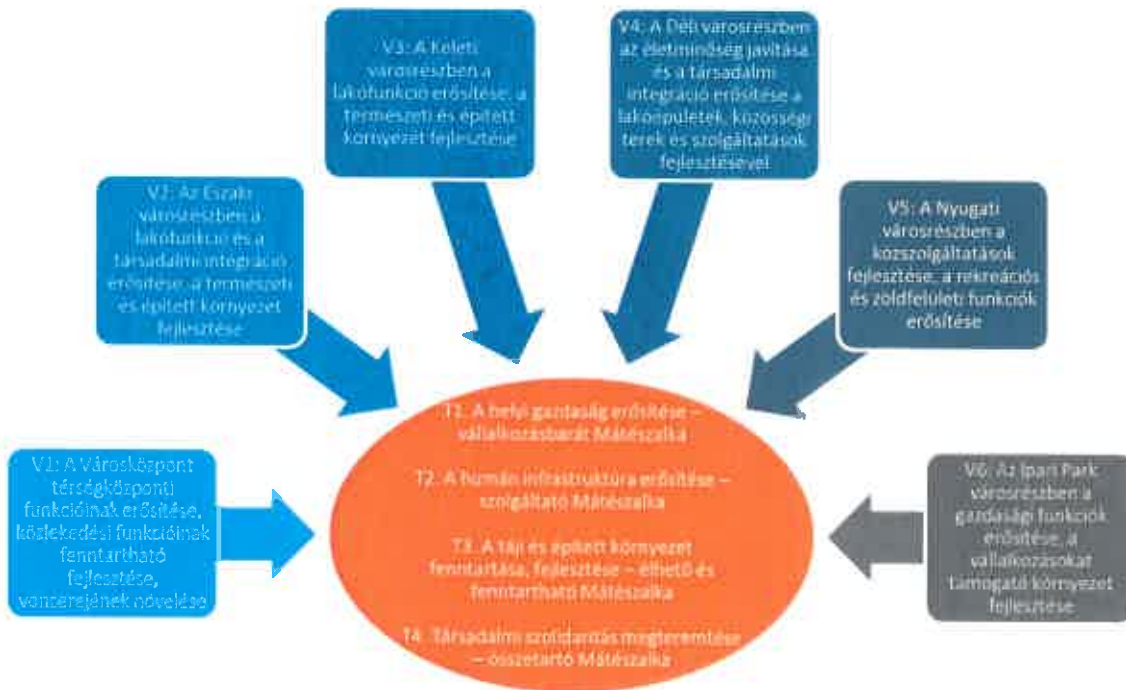
6.2 Belső összefüggések

Ez a fejezet bemutatja a stratégia belső összefüggéseit: a célok logikai összefüggéseit, a helyzetértékelésben beazonosított problémák és a célok kapcsolatát, a stratégia megvalósíthatóságát, és a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatását.

6.2.1 A célok logikai összefüggései

Mátészalka Integrált településfejlesztési stratégiája a településfejlesztési koncepcióban felvázolt jövőkép és átfogó célok elérése érdekében 4 városi szintű tematikus és 6 városrészi (területi) célt jelöl ki a következő 7 éves időszakra.

16. ábra: Mátészalka városfejlesztési célrendszerének tematikus és területi céljai

A tematikus célok lefedik a városfejlesztés legfontosabb tématerületeit, és együttesen hozzájárulnak az a város jövőképeinek megvalósításához.

- T1. A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka
- T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka
- T3. A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka
- T4. Társadalmi szolidaritás megteremtése – összetartó Mátészalka

A területi célok egy-egy városrész fejlesztésének irányait jelölik ki, és együttesen hozzájárulnak a tematikus célok eléréséhez.

- V1: A Városlépcső térségközponti funkcióinak erősítése, közlekedési funkcióinak fenntartható fejlesztése, vonzerejének növelése
- V2: Az Északi városrészben a lakófunkció és a társadalmi integráció erősítése, a természeti és épített környezet fejlesztése
- V3: A Keleti városrészben a lakófunkció erősítése, a természeti és épített környezet fejlesztése
- V4: A Déli városrészben az életminőség javítása és a társadalmi integráció erősítése a lakóépületek, közösségi terek és szolgáltatások fejlesztésével
- V5: A Nyugati városrészben a közszolgáltatások fejlesztése, a rekreációs és zöldfelületi funkciók erősítése
- V6: Az Ipari Park városrészben a gazdasági funkciók erősítése, a vállalkozásokat támogató környezet fejlesztése

A tematikus és területi célok összefüggéseit, kapcsolatuk erősségének mértékét a 3.3. fejezet mutatja be részletesen.

6.2.2 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Mátészalka ITS-ének célkitűzései a helyzetértékelésben azonosított legfőbb városi problémákra reagálnak, a célok megvalósulása a város legfőbb erősségeire építve segíti elő a főbb gyengeségek mérséklődését.

Az alábbi táblázat összefoglalóan mutatja be a célok és a helyzetértékelésben azonosított adottságok és problémák egymással való kapcsolatát.

15. táblázat: Városfejlesztési célok kapcsolata a városi adottságokkal és problémákkal

Középtávú városi célok	Helyzetértékelésben azonosított problémák	Helyzetértékelésben azonosított adottságok
T1. A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka	<ul style="list-style-type: none"> Befektetőket vonzó, szinergikus hatások nem érzékelhetők Mátészalkán A városban nem működik gazdasági (befektetésösztönzési, vállalkozásfejlesztési) menedzsment szervezet Mátészalka és a Mátészalkai járás turisztikai potenciálja alacsony kihasználtsággal és ismertséggel rendelkezik A foglalkoztatottak egy része alacsony jövedelemmel rendelkező és alacsony presztízsű munkát végez Magas a más településre dolgozni járó foglalkoztatottak száma 	<ul style="list-style-type: none"> Mátészalka Szabolcs-Szatmár-Bereg megye gazdasági decentruma A város Ipari Parkkal rendelkezik, amely kihasználtsága magas és bővíthető területtel rendelkezik A Mátészalkai Ipari Park „Tudományos és Technológiai Park” címmel rendelkezik (2018) A város az optikai termékek gyártásának egyik fontos központja Kelet-Közép-Európában Jelentős nagyfoglalkoztatók vannak jelen a városban Az ezer lakosra jutó adózók száma kedvező Jelentős az iparüzési adóból befolyó bevétel Önkormányzati törekvés az aktív helyi gazdaságfejlesztési és befektetésösztönzési tevékenység megvalósítására
T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka	<ul style="list-style-type: none"> A város lakónépessége folyamatosan csökken Mátészalkán is jellemző a népesség elöregedése Növekszik a szelektív elvándorlás mértéke, erős a nagyvárosok vonzó hatása Egyes közintézmények infrastrukturális állapota nem megfelelő 	<ul style="list-style-type: none"> Térségközponti funkciók, gazdasági-foglalkoztatási, oktatási, kulturális, közszolgáltatási, közigazgatási vonzáskörzet A humán közfeladatok és közszolgáltatások ellátásának alapinfrastruktúrája kiépült Széles körű és magas színvonalú oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére A lakosság képzettségi mutatói javultak az elmúlt évtizedben
T3. A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető	<ul style="list-style-type: none"> Több középület felújításra szorul energetikai / városképi szempontból Az újonnan épített lakások aránya alacsony 	<ul style="list-style-type: none"> Az elmúlt években jelentős épület- és közterület fejlesztések valósultak meg Mátészalka zöldfelületi ellátottsága kedvező

Középtávú városi célok	Helyzetértékelésben azonosított problémák	Helyzetértékelésben azonosított adottságok
és fenntartható Mátészalka	<ul style="list-style-type: none"> • Egyes közterületek, zöldterületek leromlott állapotúak • A városközponton jelentős tranzitforgalom halad keresztül • A kerékpárúthálózat a város egyes területein hiányos • Több közlekedési csomópont forgalomirányítása nem megoldott • Problémát jelentenek az illegális hulladéklerakók 	<ul style="list-style-type: none"> • Jó állapotú műemléki védettségű, illetve helyi védelem alatt álló épületállomány található a városban • A városban népszerű közlekedési forma a kerékpározás • A városban működik közösségi közlekedés
T4. Társadalmi szolidaritás megteremtése – összetartó Mátészalka	<ul style="list-style-type: none"> • Szegregált, leromlott területek jelenléte a város területén • Magas a hátrányos helyzetű lakosság aránya 	<ul style="list-style-type: none"> • Erős lokálpatriotizmus és városi identitás jellemzi Mátészalkát • A város aktív testvérvárosi kapcsolatokkal, nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkezik • Az elmúlt években történtek fejlesztések a szegregációval veszélyeztetett területek felzárkóztatása érdekében • Népszerű kulturális és sport rendezvények (Fényes Napok)

6.2.3 A stratégia megvalósíthatósága

Mátészalka Integrált Településfejlesztési Stratégiája a Megalapozó Vizsgálatban feltárt adottságok és problémák, fejlesztési szükségletek alapján, a város Településfejlesztési Konceptiójával összhangban jelöli ki Mátészalka következő 7-10 éves időszakra szóló városfejlesztési célrendszerét és a célok elérését szolgáló beavatkozásokat.

A stratégia a város valamennyi jelentős tervezett fejlesztését magában foglalja. Fontos megjegyezni, hogy bár az ITS a város fejlődése szempontjából fontos valamennyi jelentősebb fejlesztést tartalmazza, a következő években megvalósítható projektek száma az elérhető – a fejlesztések nagyságrendje miatt elsősorban külső – finanszírozási források rendelkezésre állásától függ.

A stratégia megvalósíthatóságát szolgálja a fejlesztések **pénzügyi tervének összeállítása** (4.4 fejezet), a megvalósíthatóság **kockázatainak** felmérése és a kockázatkezelési módok meghatározása (7. fejezet), valamint a **monitoring** rendszer működési mechanizmusának, a célok és projektek indikátorainak kidolgozása (8.4. fejezet).

A stratégia sikeres megvalósítását biztosítja továbbá, hogy a megfelelő **szervezeti keretek** rendelkezésre állnak Mátészalka Város Önkormányzatánál (8.2. fejezet). Az Önkormányzat megfelelő szervezettel és szakemberekkel rendelkezik, és jelentős **tapasztalatokat** szerzett az előző időszakokban megvalósult fejlesztések révén.

A tervezés folyamán elindult, majd a megvalósítás és fenntartás időszakára is kiterjedő széleskörű **partnerség** elősegíti a reális, valós szükségleteken alapuló beavatkozások megvalósulását (8.3. fejezet).

6.2.4 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

Mátészalka városfejlesztési céljainak elérése érdekében tervezett fejlesztések sok esetben közvetlenül vagy közvetve kapcsolódnak egymáshoz, a projektek úgy kerültek meghatározásra, hogy **egymásra gyakorolt hatásuk pozitív** legyen. Ellentétes hatásokat eredményező, egymás eredményeit kioltó hatású fejlesztések nem szerepelnek a megvalósítást szolgáló tervezett beavatkozások között.

Mátészalka tudatosan tervezi a funkciók városon belüli megoszlását. Az egyes városrészekre meghatározott célok illeszkednek egymáshoz és a szomszédos városrészekre gyakorolt hatásaik figyelembevételével kerültek kijelölésre.

A városrészi célok kölcsönhatása egyértelműen pozitív mérleget mutat, a városrészek funkcióinak tervezett területi megoszlása illeszkedik az ott mutatkozó szükségletekhez:

- A városrészközponti területek megújításával és a közlekedés fenntartható átalakításával bizonyos funkciók ellátása alól mentesül a belváros, így ott nagyobb hangsúlyt lehet fektetni a valódi városközponti fejlesztésekre és funkciókra.
- A lakóterületek fejlesztésével megelőzhető azok leromlása, az ott élő lakosság elvándorlása.
- Az ipari területek fejlesztésének kedvező hatását a város (és a térség) lakossága és vállalkozásai is érzékelik.

Mivel a fejlesztések hosszú távon a város teljes területét érintik, ezért a célok teljesülése nem idézi elő hátrányos helyzetű lakosságot tömörítő szegregátumok kialakulását, a szegregáció erősödését.

7 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

Mátészalka Integrált Településfejlesztési Stratégiájának sikeres megvalósítása érdekében fontos, hogy azonosításra kerüljenek azok a **kockázatok**, amelyek esetleges bekövetkezése veszélyeztetheti a kitűzött stratégiai célok elérését. Azokat a kockázatokat, melyek az egyes konkrét beavatkozások, projektek megvalósítását veszélyeztetik, az egyes fejlesztések előkészítése során szükséges részletesen felmérni.

A közsféra és a magánsféra tervezett fejlesztéseire jelentős hatással van az aktuális gazdasági helyzet, a jogszabályi háttér, a beruházásokra fordítható saját források mértéke. Mindezek következtében felértékelődik az elérhető pályázati források rendelkezésre állása.

Az ITS megvalósíthatóságának kockázatai az alábbi fő csoportokba sorolhatóak:

- **Előkészítéshez kapcsolódó kockázatok:** a legfontosabb előkészítéshez kapcsolódó kockázatot az a tervezési környezet változása jelenti. A kockázat kiküszöbölése érdekében folyamatos egyeztetések, szakértői konzultációk valósultak meg az előkészítés fázisában. A városi fejlesztési projektek körének kialakítása a helyi igények és szükségletek, valamint a tervezési keretek (EU célkitűzések és a hazai operatív programok) figyelembevételével történt.
- **Megvalósításhoz kapcsolódó kockázatok:** a megvalósítás legfőbb kockázatait a tervezett beavatkozások megvalósításával kapcsolatos műszaki és pénzügyi nehézségek jelenthetik, amelyek megfelelő előkészítési, tervezési tevékenységgel jelentősen csökkenthetők.
- **Fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok:** a tervezés és megvalósítás mellett kiemelt figyelmet kell fordítani az elért eredmények fenntartására, a lehetséges fenntartási kockázatok minimalizálására.

A kockázatok típusa szerint az alábbi csoportok különböztethetők meg: pénzügyi-gazdasági kockázatok (elégtelen finanszírozásból, bizonytalan vagy kedvezőtlen makrogazdasági tényezőkből adódó kockázati tényezők), jogi-intézményi kockázatok, műszaki kockázatok, illetve társadalmi kockázatok.

A kockázatok két szempont alapján értékelhetők:

- bekövetkezési **valószínűség** szerint megkülönböztethetők magas, közepes és alacsony valószínűségű kockázatok,
- a kockázatok **hatása** a stratégia megvalósíthatóságára lehet jelentős, közepes vagy alacsony.

Az egyes kockázatok csökkenthetők a megfelelő kockázatkezelési beavatkozások megtervezésével.

A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatait, az bekövetkezési valószínűségét és hatását, valamint a kockázatkezelés módját a következő táblázat foglalja össze.

16. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Kockázat megnevezése	Valószínűség	Hatás	Kockázatkezelés módja
Változó tervezési környezet (operatív programok tartalma, forráskeretek, szervezeti keretek)	magas	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> A változások folyamatos nyomon követése A stratégia illeszkedésének biztosítása a tervezési környezethez
Kedvezőtlen makrogazdasági folyamatok	közepes	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Intenzív befektetés-ösztönzés
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányba változása	alacsony	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> A jogi, szabályozási követelményeket meghatározó intézményekkel való folyamatos együttműködés A vonatkozó jogszabályok és eljárásrendek módosításainak figyelemmel kísérése
Projekttek előkészítésének időbeli elhúzódnása	közepes	közepes	<ul style="list-style-type: none"> Projekttervek előkészítése (megvalósíthatósági tanulmányok, engedélyes tervek, stb.) Megfelelő ütemezés tervezése
Közbeszerzési eljárásokból adódó kockázatok, időbeli elhúzódnás	közepes	közepes	<ul style="list-style-type: none"> Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása
A kivitelezés során előre nem látható műszaki problémák jelentkezése	közepes	közepes	<ul style="list-style-type: none"> Részletes tanulmánytervek készítése az érintett épületek és közterületek állapotának alapos felméréssel
A tervezett projektek megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	közepes	közepes	<ul style="list-style-type: none"> Részletes projekttervek, átgondolt műszaki tervek, tervezői költségvetések készítése Tartalékkeret tervezése
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges	alacsony	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> Teljesíthető és mérhető indikátorok meghatározása
Alacsony szintű lakossági elégedettség	alacsony	közepes	<ul style="list-style-type: none"> Lakosság bevonása és folyamatos tájékoztatása az előkészítés és megvalósítási folyamat valamennyi szakaszában
Fenntartási költségek jelentős növekedése	közepes	közepes	<ul style="list-style-type: none"> Korszerű, energetikailag hatékony technológiák alkalmazása Környezettudatos energiafogyasztásra való ösztönzés, szemléletformálás
A projektek megvalósításához szükséges pályázati forrás nem áll rendelkezésre	közepes	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> Folyamatos egyeztetés a forrást biztosító szervezetekkel, intézményekkel. Szükség esetén további finanszírozási lehetőségek felkutatása
Likviditásprobléma a fejlesztési források kifizetésének csúszása miatt	közepes	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> A forrás lehívás esetleges késedelmére való felkészülés
Veszélyhelyzetek (járvány, háború) kialakulása	alacsony	jelentős	<ul style="list-style-type: none"> Felkészülés a veszélyhelyzetekre A közösségi programok, városi rendezvények online megvalósíthatóságának biztosítása

Forrás: Saját szerkesztés

8 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

8.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

Mátészalka tervezett jövőképeinek elérését, fejlesztési céljainak megvalósulását több, az önkormányzat által végzett **fejlesztési és nem beruházási jellegű tevékenység** is elősegítheti, támogathatja. Ilyenek lehetnek többek között a szabályozási tevékenységek, a városmarketing tevékenységek, a befektetésösztönzési tevékenységek és a rendszeres egyeztetési mechanizmusok.

A városfejlesztési célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű, lehetséges önkormányzati tevékenységek az alábbiak:

- **Szabályozási környezet, helyi szabályozás:** a városfejlesztési célok elérését nagyban segítheti az átlátható, fejlesztéseket támogató szabályozási környezet biztosítása, többek között az alábbi területeken:
 - A város **szabályozási tervének és helyi építési szabályzatának** rendszeres felülvizsgálata és szükség szerint a városfejlesztési célok megvalósulását elősegítő módosítása.
 - A városközpont **autós, kerékpáros és gyalogosforgalmának szabályozása** fejlesztési és nem beruházási tevékenységek révén: sétálóövezetek kijelölése, sétányhálózat kiterjesztése a belvárosban, gépjárműforgalom szabályozása, korlátozása, parkolás feltételeinek szabályozása, **parkolási rendszer** bevezetése.
 - Hulladékudvar, komposztáló telep kialakítása, **illegális szeméttlerakás** felszámolása a szabályozási környezet fejlesztésével.
 - A városi **térfigyelő rendszer** további fejlesztése hozzájárul a városi közbiztonság javulásához.
- **Városmarketing tevékenység, városi image erősítése:** A tudatos **városmarketing** tevékenység nagyban támogathatja a stratégia céljainak elérését, hiszen a városhoz kapcsolódó emocionális tényezők hatással vannak mind a városban élő lakosságra, mind a városba látogató turistákra, a befektetői döntéseket meghozó üzletemberekre, a városba való visszatérést fontolgató fiatal szakemberekre is. A város pozitív image-ét erősítheti a vonzó **városkép** is, ezért fontos az egységes városi arculatra törekvés (pl. épületek homlokzata, egységes utcabútorok).
- **Befektetésösztönzési, vállalkozásfejlesztési tevékenység:** a város fejlesztési céljai között szerepel a gazdaságfejlesztés – ennek elősegítése érdekében szükséges a befektetésösztönzési tevékenység erősítése, a vállalkozói együttműködések ösztönzése.
 - Ennek egyik legfontosabb eleme Mátészalkai **Technológiai Park menedzsment szervezet fejlesztése**. A befektetésösztönzés eszközei közé tartozhatnak a nem pénzjellegű támogatások, az adminisztratív és engedélyezési eljárások egyszerűsítése, gyorsított ügyintézés, könnyített eljárás.
 - A vállalkozásfejlesztés egyik kiemelt területe a Mátészalkán működő **vállalkozások termékfejlesztési, innovációs projektjeinek** ösztönzése, a Technológiai Parkban működő cégek egyetemi, kutatóintézeti együttműködéseinek ösztönzése. További eszközt jelenthet a Mátészalkán működő meghatározó cégeknél – amelyek tevékenysége látványosan bemutatatható – **bemutatóközpontok, bemutatótermek, kiállítások** kialakításának

ösztönzése, a lakosság, turisták, diákok számára nyitott, látogatható termelési folyamatok bemutatása XXI. századi, digitális eszközökkel.

- **Rendszeres egyeztetési mechanizmusok kialakítása:** a városfejlesztés egyik kiemelt fontosságú területe a rendszeres kommunikáció biztosítása az önkormányzat és a helyi intézmények, illetve az önkormányzat és a városban működő vállalkozások között. A rendszeres egyeztetések lehetőséget nyújtanak arra, hogy az érintett szereplők megismerjék egymás fejlesztési igényeit, elképzeléseit, ami elősegíti a szinergikus hatások érvényesülését. Az egyeztetések mechanizmusának kialakítása nem beruházási jellegű tevékenység, nem jelentős pénzeszközöket, hanem elsősorban szervezési tevékenységet igényel.
- **Szakpolitikai egyeztetések a város külső elérhetőségét érintő közlekedési kérdésekben:**
 - M49-es gyorsforgalmi út megépítése: rendszeres egyeztetések az M49-es gyorsforgalmi út fejlesztésével kapcsolatban. A gyorsforgalmi út megépítésének jelentős pozitív gazdasági, társadalmi és környezeti hatásai várhatóak (gazdaságfejlesztés, befektetésösztönzés, határmenti szerep erősödése, elérhetőség javulása, belvárosi zaj- és levegőtisztaság javulása).
 - A Debrecen-Mátészalka vasútvonal villamosítása és felújítása, továbbá a mátészalkai vasútállomás áruforgalmi szempontú fejlesztése jelentős pozitív gazdasági, társadalmi és környezeti hatásokat eredményezhet, ennek érdekében rendszeres szakpolitikai egyeztetések indokoltak.

8.2 Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása

Mátészalka városfejlesztési intézményrendszerét Mátészalka Város Önkormányzata, Mátészalka Polgármesteri Hivatal adott irodái, valamint a város intézményeinek szoros együttműködése alkotja.

A városfejlesztéssel kapcsolatos stratégiai döntéseket Mátészalka **képviselő-testülete** hozza. A képviselőtestület bizottságai az alábbiak:

- Pénzügyi Bizottság
- Társadalmi Kapcsolatok és Ügyrendi Bizottság
- Gazdasági és Fejlesztési Bizottság
- Oktatási, Közművelődési és Sport Bizottság
- Egészségügyi, Szociális és Lakásügyi Bizottság

A bizottságok saját szakterületükön közreműködnek a településfejlesztési tevékenységeket megalapozó dokumentumok tervezésében, véleményezésében, valamint megvalósításának figyelemmel kísérésében. A bizottságok közül fontos szerepe van a városfejlesztéshez kapcsolódóan a **Gazdasági és Fejlesztési Bizottságnak**, amely testület figyelemmel kíséri a városfejlesztés városrendezési tervnek megfelelő fő irányainak érvényesülését.

A településfejlesztési döntések szakmai előkészítésében jelentős szerepe van a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységeinek. A Polgármesteri Hivatal belső tagozódása:

- Polgármesteri Kabinet
 - Önkormányzati főtanácsadó
 - Önkormányzati tanácsadó

- Városfejlesztési Csoport
- Jegyzői Iroda
 - Jegyzői Törzskar
 - Igazgatási Csoport
- Műszaki Iroda
 - Városüzemeltetési Csoport
 - Közterület-felügyeleti Csoport
- Pénzügyi Iroda
 - Adó Csoport
 - Költségvetési Csoport
 - Pénzügyi Csoport
- Szervezeti egységhez nem tartozó, a jegyző közvetlen irányítása alatt
 - Belső ellenőr

A Polgármesteri Kabinetben belül az **önkormányzati főtanácsadó** felelős az önkormányzati fejlesztési koncepciók és projektek döntés-előkészítéséért, szervezéséért, továbbá a térségi fejlesztések koordinálásáért². A projektek előkészítésében és irányításában, valamint az operatív működtetésben elsősorban a **Városfejlesztési Csoport** szerepe meghatározó.

Az önkormányzat jelenlegi településfejlesztési intézményrendszere, stratégiai és operatív menedzsmentje alkalmas az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítására.

A stratégia végrehajtásáról szóló beszámolórról az önkormányzat képviselő-testülete **évente** dönt. Az önkormányzat az integrált településfejlesztési stratégiát legalább **négyévente** áttekinti, ellenőrzi, és dönt arról, hogy

- továbbra is változatlan tartalommal alkalmazza,
- módosítja, vagy
- újat készít.

8.3 Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

A településközi koordinációban fontos szerepet tölt be vármegyei szinten Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzata, mivel a 2021-2027-es EU-s **programozási periódus stratégiai és projektszintű előkészítése** a szervezet hatáskörébe tartozott.

Mátészalka **járási székhely**, a járáshoz 26 település (ebből 3 város) tartozik: Mátészalka, Nagyecsed, Vaja, Fábíánháza, Fülöpösdaróc, Géberjén, Győrtelek, Hodász, Jármí, Kántorjánosi, Kocsord, Mérc, Nagydobos, Nyírcsaholy, Nyírkáta, Nyírmeggyes, Nyírparasznya, Ópályi, Ökörítőfülpös, Ór, Papos, Rápol, Szamoskér, Szamosszeg, Tiborszállás, Vállaj.

Mátészalka központi szerepet tölt be a térség társadalmi-gazdasági életében, jelentős munkaerőpiaci vonzáskörzettel rendelkezik, oktatási, humán szolgáltatási, kulturális központ. Kapcsolata valamennyi működési területen szoros a vonzáskörzetébe tartozó településekkel, a város fejlődése húzóerőt jelent

² MÁTÉSZALKA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK 19/2019.(XI.05.) önkormányzati rendelete a Szervezeti és Működési Szabályzatról

környező települések számára is, amelyek egyúttal Mátészalka számára stabil bázist jelentenek (például munkaerőpiaci és fogyasztási szempontból).

A város térségi szerepkörét erősíti, hogy 2015-ben Mátészalka támogatásával és irányításával jött létre a **Szabolcs 05. Önkormányzati Területfejlesztési Társulás** a mátészalkai, a csengeri és a baktalórántházai járásokba tartozó **44 térségbeli önkormányzat** részvételével. A Társulás önkormányzatai a szoros együttműködés révén szervezettebben, hatékonyabban és nagyobb területen tudják érdekeiket összehangolni, illetve közösen érvényesíteni – ezáltal a településközi koordináció ideális formája. A Társulás célja közös területfejlesztési célok kidolgozása és megvalósítása, ezen belül többek között az alábbiak:

- a szociális piacgazdaság kiépítésének elősegítése, a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése, a társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása;
- a területi és társadalmi szinten megmutatkozó egyenlőtlenségek mérséklése;
- a terület- és településfejlesztési kezdeményezések elősegítése és összehangolása térségi és országos szinten;
- fejlesztési koncepciók, programok, tervek kidolgozása és megvalósítása;
- nemzetközi, határon átnyúló együttműködések elősegítése, projektek megvalósítása;
- a gazdaság szerkezeti megújulásának elősegítése, a munkanélküliség mérséklése;
- az innováció feltételeinek javítása és az innovációk térségi terjedésének elősegítése;
- a befektetők számára vonzó vállalkozói környezet kialakítása;
- közfoglalkoztatási mintaprogramok kidolgozása és megvalósítása;
- infrastrukturális, környezetvédelmi, gazdaságfejlesztési, energiakorszerűsítési, esélyegyenlőségi és egyéb projektek tervezése és megvalósítása.

A Társulás továbbá létrehozta a kizárólagos tulajdonában lévő Szabolcs 05. Gazdaságfejlesztési Nonprofit Kft-t., amely az elmúlt években jelentős számú önkormányzati projektet menedzselte sikeresen a Társulás tagönkormányzatai számára.

A településközi koordináció a tervezésen túl az ITS **megvalósítási szakaszában is megvalósul**, egyeztetésre kerültek a települések közötti együttműködések lehetséges területei.

Összességében megállapítható, hogy a környező települések fejlesztései Mátészalka tervezett városfejlesztési elképzeléseivel és az ITS-sel összhangban valósulnak majd meg, a hatások szinergikusan kiegészítik, felerősítik egymást, felesleges, párhuzamos kapacitásokat létrehozó, egymást kioltó fejlesztések nem valósulnak meg.

Mátészalka Város Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a **partnerség** biztosítására az ITS előkészítése és megvalósítása során egyaránt.

Az ITS felülvizsgálata a jogszabályi változások következtében az alábbi előírások figyelembevételével történt:

- az ITS tartalmára továbbra is a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet előírásai vonatkoznak,
- az egyeztetési eljárásra a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet előírásai vonatkoznak, amely alapján az egyeztetés az E-TÉR felületen történik. Az egyeztetés véleményezési és záró szakaszból áll.

A jogszabályi előírásoknak megfelelően a partner véleményének megismerése céljából – az E-TÉR felületen kívül, a helyben szokásos módon – az önkormányzat polgármestere lakossági fórumot hív össze, ahol a polgármester és a tervező ismerteti a stratégia tervezetének tartalmát és a lényeges változásokat, valamint lehetőséget biztosít a megjelent partnereknek észrevételeik és javaslataik elmondására. A Mátészalka ITS-ének 2025. évi módosításait bemutató lakossági fórum 2025. szeptemberben kerül lebonyolításra.

A partnerségi egyeztetésnek a jogszabályi kötelezettségen túl is fontos szerepe van a tervezési folyamatban: egyrészt lehetőséget ad a partnerek fejlesztési elképzeléseinek megismerésére, másrészt lényeges szerepe van mind a településfejlesztési koncepció, mind az ITS társadalmi elfogadtatásában annak, hogy a partnerek már a tervezés során széles körben bevonásra kerülnek, véleményt nyilváníthatnak. A partnerségi együttműködés folyamata a városfejlesztés tervezési, megvalósítási és fenntartási szakaszaira is kiterjed.

8.4 Monitoring rendszer kialakítása

A fejezet célja az output és eredményindikátorok meghatározása az egyes akcióterületi beavatkozásokra és az integrált településfejlesztési stratégia intézkedéseire, azok mérési módjának, gyakoriságának rögzítése, valamint a monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása.

8.4.1 Output és eredményindikátorok meghatározása

A 2021-2027 közötti EU-s tervezési periódusban az előző időszakhoz hasonlóan továbbra is meghatározó az eredményközpontúság elve, amelyben fontos szerepet töltenek be az indikátorok. A monitoringrendszer hatékony működésének egyik alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet meghatározása. Az ITS indikátorai úgy kerültek meghatározásra, hogy azok egyértelmű és hozzáférhető adatokra támaszkodjanak, azaz az indikátorok változását az adatok egyértelmű változásához lehessen kötni.

A stratégia megvalósulásának nyomon követése, ezen belül a célok elérésének megbízható ellenőrzése csak akkor lehetséges, ha biztosított a célok mérhetősége. Ennek érdekében a stratégiában megfogalmazott valamennyi célhoz objektíven ellenőrizhető mutatókat, indikátorokat szükséges hozzárendelni. Az indikátorok meghatározása az alábbi alapelvek mentén történt:

- specifikus, azaz konkrétan az adott célhoz kapcsolódjon,
- objektíven mérhető, egyértelmű,
- hozzáférhető (beszerzése / előállítása reális költségigényű),
- releváns információt biztosít az előrehaladásról a stratégiai menedzsment számára,
- egy célhoz több indikátor is kapcsolódhat, de a különböző célok indikátorai különbözőek.

Az alábbi táblázat bemutatja a stratégia tematikus céljainak eredményindikátorait.

17. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
T1. A helyi gazdaság erősítése – vállalkozásbarát Mátészalka	Működő mátészalkai vállalkozások száma (növekedés)	db	KSH	évente
	A mátészalkai székhellyel rendelkező vállalkozások által fizetett iparüzési adó nagysága (növekedés)	eFt	Önkormányzat	évente

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mérték-egység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
	A 15-64 év közötti lakosság foglalkoztatási rátája (növekedés)	%	KSH Népszámlálás	tízévente
	Kereskedelmi és egyéb szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma (növekedés)	db	KSH	évente
T2. A humán infrastruktúra erősítése – szolgáltató Mátészalka	Szociális szolgáltatásokba bevont lakosság száma (szinten tartás)	fő	Önkormányzat	évente
	Megújított és újonnan épített rekreációs terek, sportlétesítmények területe (növekedés)	m ²	Önkormányzat	évente
T3. A táji és épített környezet fenntartása, fejlesztése – élhető és fenntartható Mátészalka	Megújuló energiaforrást használó és/vagy energiahatékonysági beruházási intézkedések által érintett épületek száma (növekedés)	db	Önkormányzat	évente
	Megújított és újonnan épített bérlakások száma (növekedés)	db	Önkormányzat	évente
	Megújított és újonnan klépített utak, kerékpárutak, járdák hossza (növekedés)	m	Önkormányzat	évente
	Megújított közterületek mérete (növekedés)	m ²	Önkormányzat	évente
T4. Társadalmi szolidaritás megteremtése – összetartó Mátészalka	Testvérvárosi és egyéb nemzetközi kapcsolatok száma (növekedés)	db	Önkormányzat	évente
	A szegregált körülmények között élők száma (csökkenés)	fő	KSH Népszámlálás	tízévente
	A városban megrendezésre kerülő megyei, országos vagy nemzetközi jelentőségű rendezvények száma (növekedés)	db	Önkormányzat	évente

Forrás: Saját szerkesztés

A területi célokhoz kapcsolódó indikátorok esetében elsősorban a KSH népszámlálási adatai jelenthetik az indikátorok forrását. A városrészi célok (V1-V6) megvalósítása mellett ugyanakkor területi szinten fontos a városrészek közötti diszparitás csökkentése: azaz nem elegendő az, hogy az egyes városrészekben javulás történjen az indikátorok értékében, ezzel egy időben a városon belüli különbségeknek is csökkennie kell.

18. táblázat: Területi célokhoz kapcsolódó indikátorok

Cél	Javasolt indikátorok	Mérték-egység	Indikátor forrása, mérés módja	Mérés gyakorisága
V1-V6 városrészi célok	Az egyes városrészek lakosainak száma	fő	KSH Népszámlálás	tízévente
	Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	%	KSH Népszámlálás	tízévente
	Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	%	KSH Népszámlálás	tízévente
	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	%	KSH Népszámlálás	tízévente
	A gazdaságilag nem aktív népesség aránya	%	KSH Népszámlálás	tízévente
	A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú népességben belül	%	KSH Népszámlálás	tízévente
	Az egyes városrészekben működő kiskereskedelmi üzletek száma	db	Önkormányzat	ötévente

MÁTÉSZALKA ITS 2025

Cél	Javasolt indikátorok	Mérték-egység	Indikátor forrása, mérés módja	Mérés gyakorisága
	Lakossági elégedettség a települési környezet minőségével	%	Önkormányzat	ötévente
	Szociális városrehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma	fő	Önkormányzat	ötévente

Forrás: Saját szerkesztés

A stratégia megvalósítását szolgáló beavatkozások, fejlesztések tervezett output indikátorait a következő táblázat foglalja össze. Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy a projektszintű output indikátorok a projektek részletes kidolgozását követően határozhatóak meg pontosan.

19. táblázat: A tervezett fejlesztések output indikátorai

Projekt címe	Output indikátor	Mérték-egység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
Bevárosi akcióterület				
Városközpont rehabilitáció - Főtér rekonstrukció, mélygarázs kialakítása	fejlesztéssel érintett épületek alapterülete fejlesztéssel érintett közterület nagysága	m ² m ²	projektjelentés	éves
Új Polgármesteri Hivatal kialakítása	fejlesztéssel érintett épületek alapterülete	m ²	projektjelentés	éves
Gimnáziumi tornaterem újjáépítése a bevárosban	fejlesztéssel érintett épületek alapterülete	m ²	projektjelentés	éves
Turisztikai akcióterület				
A Kossuth utca turisztikai fejlesztése 5. ütem: Szatmári Múzeum felújítása	fejlesztéssel érintett épületek alapterülete	m ²	projektjelentés	éves
Városi sportcsarnok és sportközpont létrehozása	fejlesztéssel érintett épületek alapterülete	m ²	projektjelentés	éves
Uszoda és strand fejlesztés, kemping kialakítása	fejlesztéssel érintett területek nagysága	m ²	projektjelentés	éves
Minőségi szálláshelyfejlesztés a meglévő gyógyvízre és uszoda-strand infrastruktúrára, illetve ezek továbbfejlesztésére épülve	létrehozott épületek alapterülete létrehozott szálláshely férőhelyek száma	m ² db	projektjelentés	éves
Balneológia, gyógyászati szolgáltatások fejlesztése, együttműködve a kórházzal	új szolgáltatások kapacitása, igénybe vevők száma	fő	projektjelentés	éves
Szociális városrehabilitációs akcióterületek				
Komplex szociális városrehabilitációs soft programok	programokba bevont hátrányos helyzetű személyek száma	fő	projektjelentés	éves
Szociális városrehabilitációs infrastrukturális fejlesztések	fejlesztéssel érintett épületek alapterülete fejlesztéssel érintett közterület nagysága	m ² m ²	projektjelentés	éves
Gazdaságfejlesztési akcióterület				
A Mátészalkai Technológiai Park területének bővítése és közműfejlesztése	fejlesztéssel érintett területek nagysága	m ²	projektjelentés	éves

Projekt címe	Output indikátor	Mérték-egység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
A Mátészalkai Technológiai Parkra épülően további felsőoktatási képzések beindítása, valamint a városi szakképzés munkaadói igényeknek megfelelő folyamatos orientálása	új képzések száma új képzésekbe bevontak száma	db fő	projektjelentés	éves
Abróterületeken kívüli projektek				
Gazdaságfejlesztés				
Logisztikai központ kialakítása	fejlesztéssel érintett területek nagysága	m ²	projektjelentés	éves
Részvétel foglalkoztatási megállapodások (paktumok) megvalósításában, együttműködés a vármegyével	programban résztvevők száma	fő	projektjelentés	éves
Városkártya létrehozása, helyi vállalkozásfejlesztés, szemléletformálás - helyi termék fejlesztés, helyi identitás	kialakított programok száma igénybe vevők száma	db fő	projektjelentés	éves
Turisztikai marketing szervezet létrehozása és működtetése, térségi együttműködésben	létrehozott szervezet dolgozóinak létszáma kialakított programok száma	fő db	projektjelentés	éves
Zöldterületi fejlesztések				
Parkerdő megújítása, több funkciós hasznosítása	fejlesztéssel érintett területek nagysága	m ²	projektjelentés	éves
Közösségi terek fejlesztése, játszóterek	fejlesztéssel érintett területek nagysága	m ²	projektjelentés	éves
Zöldfelületek fejlesztése	fejlesztéssel érintett területek nagysága	m ²	projektjelentés	éves
Temető infrastrukturális fejlesztése	fejlesztéssel érintett területek nagysága	m ²	projektjelentés	éves
Közösségi programok				
Városi közösségi programok szervezése, közösségfejlesztés, helyi kulturális és sport rendezvények	rendezvények száma	db	projektjelentés	éves
Közlekedésfejlesztés				
Városi Kerékpár program folytatása (kerékpárutak, kerékpáros nyom, kerékpártárolók), kerékpáros közlekedéshez kapcsolódó szemléletformálás	új kerékpárforgalmi létesítmények hossza szemléletformáló programok száma	km db	projektjelentés	éves
A 49-es út mátészalkai belterületi szakaszának megújítása, csomópontok fejlesztése	megújított utak hossza fejlesztéssel érintett csomópontok száma	km db	projektjelentés	éves
A 471-es út mátészalkai belterületi szakaszának megújítása, csomópontok fejlesztése	megújított utak hossza fejlesztéssel érintett csomópontok száma	km db	projektjelentés	éves
Körforgalmak, jelzőlámpás csomópontok kialakítása	fejlesztéssel érintett csomópontok száma	db	projektjelentés	éves
Városi belterületi közlekedési infrastruktúra fejlesztése	fejlesztéssel érintett utak hossza	km	projektjelentés	éves
További infrastrukturális fejlesztések				
Lakhatási feltételek fejlesztése Mátészalkán – bérlakásfejlesztés	fejlesztéssel érintett épületek alapterülete	m ²	projektjelentés	éves

Projekt címe	Output indikátor	Mérték-egység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
Bentlakásos Idősek otthona létrehozása	létrehozott épület alapterülete, kapacitása	m ² fő	projektjelentés	éves
Városi Sporttelep fejlesztése	fejlesztéssel érintett területek nagysága	m ²	projektjelentés	éves
Smart City fejlesztések – Fenntartható város kialakításához kapcsolódó környezeti, energetikai, közlekedési fejlesztések	megvalósított fejlesztések száma	db	projektjelentés	éves
A mátészalkai szennyvíztelep átfogó rekonstrukciója és a keletkező szennyvíziszap kezelésének megoldása	fejlesztéssel érintett terület nagysága	m ²	projektjelentés	éves
Távhő hálózat fejlesztése	energiahatékonysági fejlesztések által elért energiafelhasználás csökkenése	kWh/év	projektjelentés	éves

Forrás: Saját szerkesztés

8.4.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

A monitoring a programalkotást követő nyomonkövetési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és lehetővé teszi a visszacsatolást a végrehajtás folyamatába. A monitoring folyamata az alábbi lépésekből áll:

- Egyértelmű célkitűzéseket megfogalmazó városfejlesztési stratégia kialakítása,
- Konkrét beavatkozások és projektek meghatározása,
- A monitoring és értékelési tevékenység alapját jelentő indikátorkészlet összeállítása – az előző alfejezet összefoglalja a tematikus és területi célokhoz kapcsolódó javasolt monitoringmutatókat, és projektszintű output indikátorokat,
- A monitoring és értékelési tevékenység megalapozásához és eredményes végrehajtásához szükséges információk összegyűjtése,
- Az indikátorok teljesülésének nyomonkövetése a megvalósítás során.

A monitoring tevékenység alapvetően **belső feladat**, azaz a településfejlesztési koncepció és az ITS végrehajtásáért felelős szervezet felelősségi körébe tartozik. Ezen belül célszerű kijelölni **egy személyt**, aki felelős a monitoring és értékelési tevékenység koordinációjáért és végrehajtásáért.

A monitoringhoz kapcsolódó legfontosabb feladatok a következők:

- az ITS-ben szereplő monitoring és értékelési terv alapján részletes munkaterv és éves feladattervek kialakítása;
- a monitoringrendszer kereteinek kialakítása előre elkészített és folyamatosan frissítendő adatbázis megalkotásával;

- az indikátorok aktuális értékének – a terv szerinti gyakorisággal történő – összegyűjtése, rögzítése a monitoring rendszerben;
- rendszeres kapcsolattartás a nagyobb volumenű projektek megvalósításért felelős személyekkel az indikátorok elérését nagymértékben befolyásoló projektek nyomon követése érdekében;
- éves monitoringjelentés készítése, amely tartalmazza a programszintű és projektszintű indikátorok értékének alakulását, az ennek alapján megfogalmazható következtetéseket és az esetlegesen szükségesnek tartott beavatkozásokat a program végrehajtásába (a jelentést a menedzsmentért felelős döntéshozó testületnek kell jóváhagynia).

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok:

- Éves monitoring jelentés: a jelentést az operatív végrehajtó szervezet monitoringért felelős munkatársa készíti és egyezteti a szervezet vezetőjével. Az éves jelentést az érintett testületi bizottságok, valamint a város képviselő-testülete minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:
 - a megvalósítással kapcsolatos tevékenységek, projektek előrehaladása,
 - a megvalósítással kapcsolatos problémák azonosítása, a megvalósítás folyamatainak javítása érdekében végrehajtott intézkedések leírása,
 - a stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok, elért előrehaladás,
 - a stratégia keretein belül megvalósuló projektek finanszírozási információi (projekt költségvetése, források összetétele),
 - a következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása.
- Adatbázis: az előre összeállított és folyamatosan frissítendő adatbázis biztosítja az ITS keretében tervezett beavatkozások előrehaladásának, valamint a stratégiai és projektszintű indikátorok teljesülésének nyomonkövetését, valamint az esetlegesen felmerülő problémák megfelelő kezelését. Az adatbázis az éves jelentések mellékletét képezi.

Az **éves áttekintés** kizárólag kisebb korrekciók végrehajtására szolgál. A korrekciókat, beleértve a korrekciót kiváltó okokat, megfontolásokat rögzíteni és nyilvánossá kell tenni. Részletesebb, a helyzetelemzést, a stratégiai célokat és beavatkozásokat érintő aktualizálásra, felülvizsgálatra – ha lényeges változás nem történik a külső környezetben – **négyévente** van szükség. Ezen alkalmakkor célszerű az ITS indikátorai értékének alakulását megvizsgálni és az elért eredményeket ezek alapján értékelni.

VÉLEMÉNYLAP AZ ELŐTERJESZTÉSEKHEZ

ELŐTERJESZTÉS CÍME, TÉMÁJA, IKTATÓSZÁMA:28-1/2026.

Előterjesztés

Mátészalka Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának módosításáról

Előterjesztés készítéséért felelős: Zsigmond László települési főépítész / Tárkányi Ákos városfejlesztési ügyintéző

Előterjesztést véleményezi még:

NÉV:

ΚΑΣΤΡΑΚΗΦ ΔΑ ΒΑΪΩΤΗ/ ΑΝΔΡΕΑ ΤΟΚΟΥΜΕΣΣΟΣ, ΚΕΦΕΡΕΜΣ

VÉLEMÉNY, MEGJEGYZÉS:

Utaz előterjesztés a szabványos - kérésre megfelel a fizetési feltételnek
Kasztarakis

NÉV:

VÉLEMÉNY, MEGJEGYZÉS:

NÉV:

VÉLEMÉNY, MEGJEGYZÉS:

NÉV:

VÉLEMÉNY, MEGJEGYZÉS:

NÉV:

VÉLEMÉNY, MEGJEGYZÉS:

NÉV:

VÉLEMÉNY, MEGJEGYZÉS:

Előterjesztést ellenőrizte: 2026.07.05

Dr. Takács Csaba jegyző

Előterjesztést jóváhagyta:

Dr. Hanusi Péter polgármester